

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvzemši ponedeljke.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.

Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Na napačni podlagi.

Vodstvo SLS je včeraj sklepalo, če naj vstopi parlamentarna delegacija SLS v tako s pompom napovedani opozicijski blok ali ne. Govorice pravijo, da je bil sklep vodstva SLS pozitiven in da bo v sredo ali četrtek ustanovna pogodba opozicijskega bloka podpisana.

Naj je bil sklep vodstva SLS že kakršenkoli, eno je vsekakor jasno, da namreč ni postavil politike SLS na pravi temelji, ker je tudi postaviti ni mogel.

Prod vojno najbolj jasna, najbolj dosledno programatična stranka, je začela SLS po preobratu v stalno kolebanje, ki se ga nikakor ne more oprostiti. To pa samo vsled tega, ker se ni mogla zvesti v nove razmere. SLS neče uvaževati dejstva, da je bila strogo katoliška stranka v katoliški Avstriji zmiseln, da pa vodi v Jugoslaviji nujno do skrajne regionalne stranke. Ker noče SLS uvideti tega dejanskega stanja, zato tudi ne more spoznati iz tega stanja izvirajočih posledic. Z drugimi besedami: Kot strogo katoliška stranka sme voditi SLS le slovensko pokrajinsko politiko, vsled česar je tudi njen avtonomističen program za njo umesten. Nikakor pa si ne sme lastiti pretenzij državne stranke, ker je njena programatična podlaga za večino prebivalstva Jugoslavije že v naprej nesprejemljiva. Naj ima SLS še tako dobro gospodarstvo, naj bo še tako dobro organizirana, njen okoskrben, da rečemo še točneje, njen klerikalni program ji brani, da bi se mogla razširiti izven mej Slovenije.

Za SLS je zato samo ena alternativa logična in pravilna. Ali je zvesta politiki, ki jo je vodila v avstrijskih razmerah, ali pa razširi svoj program tako, da more dobiti pristaše tudi izven mej Slovenije.

Kakor kaže vsa politika SLS po preobratu, pa bi hotelo vodstvo SLS za svojo stranko pridobiti pluse obeh možnosti alternative. Z zvezo z drugimi strankami naj bi pridobila SLS okras vsedrjavne stranke in temu odgovarjajočo moč, dočim naj bi jej skrajno regionalen avtonomizem, sloneč na strogo verski podlagi, zagasil stalno domačo moč.

Tudi za največjega političnega mojstra — in SLS je izgubila najboljšo — pa je v današnji dobi tak ideal neizvedljiv in zato vidimo, da je državna politika SLS stalno nedosledna in da koleba njena parlamentarna delegacija vedno med dvema stališčima.

Ni še leto dni, da o prejšnjih letih sploh ne govorimo, ko je podpisala SLS Markov protokol, da omogoči samoradikalno vladno in da onemogoči demokratom vstop v vladno. Sedaj pa se eksponira SLS nakrat za opozicijski blok, da vrže radikalno vladno in da onemogoči demokratom vstop v vladno. Nedosledna politika je vedno znak slabosti in v tistem hipu, ko nastopijo podenim geslom gospodje Davidović, Korošec, Radić in Spaho, bo vsak volilec SLS začutil nedoslednost.

Vsak volilec SLS pa mora v tem bloku videti tudi nedoslednost do verskega programa SLS. Zakaj brez vsega je jasno, da je mogla SLS vstopiti v tak blok le, če je čisto eliminirala svoje versko stališče in se omejila samo na politično. V tem slučaju pa bi morala zagotoviti sebi vsaj to, da doseže v političnem oziru vse, kar je za njo važno. Pa niti tega ni dosegla SLS, zakaj g. Radić je odkrito izjavil, da bo še kandidiral v Sloveniji in da pozna v Jugoslaviji samo hrvatsko-srbski dualizem, ne pa slovensko-hrvatski-srbski trilateralizem. Njegov izrek o »kranjskih magaricah« je v tem oziru naravnost dokumentaren.

Toda zveza z g. Radićem je še nekoliko razumljiva, ker je vsaj nezadovoljnost g. Radića z obstoječimi razmerami, precej ista kot ona SLS. Ali kako naj razume priprosto volilec SLS njeno zvezo z demokratmi, ki so omogočili »centralistično« ustavo in ki se še danes ne upajo izreči za njeno revizijo?

Ni prinesel Markov protokol sreče SLS in ne bo je prinesel sedanj opo-

Evakuacija Baroša, Bankina in Delte.

Sušak, 25. februarja. (Z) Včeraj dopoldne se je izvršila evakuacija Baroša, Bankina in Delte. Razmejivna komisija je določila meje. Ob 11. uri dopoldne je obšla sušaka vojaška godba z oddelkom pehote v spremstvu velike množice ljudi celo Delto in baroško lukso v znak, da je suverenost kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev raztegnjena na vse to ozemlje. Drugih svečanosti ni bilo. Kljub veliki burji je bilo mnogo ljudstva. Po pomolih se je z rdečo in belo kredo ter bodikavo žico označila meja. Da ne bi prišlo do spopada med prebivalci Sušaka in reškimi fašisti, je bil vhod na Bankino zatvorjen za toliko časa, dokler ne bo tudi ta kraj ograjen z žico. Evakuacija ostalih krajev se bo izvršila v sredo. Komisija za ureditev železniškega prometa je nadaljevala svoje delo in včeraj je vozil prvi vlak z Reke do Bakra in nazaj. V vlaku sta bili naša in italijanska komisija. Ob 12. uri se je vršila izredna seja sušake občine. Prisoten je bil ves občinski odbor, naši člani razmejivne komisije z generalom Milićem na čelu in številno občinstvo. Pri otvoritvi se je čestital general Milić mestu Sušaku, da dobi svojo lukso, ki bo glavna prometna sila za pomorski promet cele države. Zahvalil se mu je župan g. Juraj Kučič ter izjavil, da Sušak kot območno mesto ne bo moglo nikdar pozabiti izgube Reke in neosvojenih bratov na Reki, v Istri in v Gorici. Nato je bil soglasno sprejet predlog, da se bo vsa luka imenovala sušaka luka, Bankina je dobila ime Karadjordjeva luka, a Baroševa luka se bo imenovala luka kralja Aleksandra. Le Delta obdrži svoje dosedanje ime. Glavni pomol v luki kralja Aleksandra se bo imenoval pomol Erazma Barčiča, obal mrtvega kanala pa obal Franje Supila. Nj. Vel. kralju se je poslala udanostna brzojavka. Nato je bila seja zaključena.

Sušak, 25. februarja. (Z) Pionirji so danes zjutraj začeli postavljati začasne mostove čez Rečino, po katerih se bo razvijal vozovni in osebni promet s Sušaka na Delto. Danes zjutraj se je po železniškem mostu čez Rečino otvoril železniški promet s sušako lukso. Razmejivna komisija označuje mejo severno od Reke. Postaja Matulje pripada Italiji, neka sela kakor n. pr. Pehlin pa preidejo v našo posest. Posamezne hiše vasi Grenove pripadajo našemu ozemlju. Nato teče meja po Rečini med 8 in 9 mejnim stebrom.

Seja narodne skupščine.

Nadaljevanje proračunske razprave. — Glasovanje bo najbrž jutri.

Beograd, 25. februarja. (Z) Na današnji seji narodne skupščine se je nadaljevala proračunska debata. Pred prehodom na dnevni red je odgovarjal prometni minister g. dr. Kojić na vprašanje radikalnega poslanca g. Mirka Komljenovića o predloženem zakonom predlogu o podrobnih smeri železniške proge Beograd-Višegrad-kotorski zaliv. Minister je izjavil, da je to vprašanje združeno z Bleerovim posojilom. Ker pa vprašanje posojila ni rešeno, se ne more začeti z gradnjo te proge. Vlada namerava graditi še dve progi na Jadransko morje in sicer skozi severno in srednjo Dalmacijo. Poslanec g. Komljenović se ne zadovoljuje s tem odgovorom. Po prehodu na dnevni red je govoril prvi radikalni poslanec

g. Mita Djordjević

ter očital opoziciji, da ne daje stvarnih opomb glede proračuna ter odgovarjal Blažku Rajčiču, ki zahteva avtonomijo za Vojvodino, češ da živi tam 80 odstotkov katolikov, da je Evropa razdeljena po narodih, ne pa po veri. Govorec o agrarni reformi je naglašal, da je že določen odbor za izdelavo agrarnega zakona. Na očitke opozicije, da vlada ni ohranila Reke, je odvrnil, da se ne more ohraniti to, kar nam ne pripada po pogodbah. Ko je naša vojska prišla v prečanske kraje, sta zahtevala gg. Drinković in Korošec, da se proglasi republika. S proračunom je zadovoljen, ker je uravnotežen in ker je minister financ izjavil, da se v tem letu ne bodo povečale doklade. Glasoval bo za vladno. Za njim je kritikoval

g. Mihajlo Ranković

(radikal) proračun. Obsoja finančni zakon, posebno pa 500 odstotno doklado in ne odobrava, da se je minister financ obdal z židi. Tudi ne odobrava razoroževanja naroda. Vlada dela slabo in jo je treba radi tega opominjati. Nato se pritožuje

g. dr. Moser

(Nemec), ker vlada ni izplačala 20 odst. odbitka o priliki markiranja kron, govori o kuluku in zahteva izenačenje občinskega volilnega zakona. Nato kritikičuje prosvetno politiko, ker vlada v čisto nemških vaseh ne otvarja ljudskih šol. Opozarja na napake v finančni politiki ter izjavlja, da bodo Nemci glasovali proti proračunu.

Nato je bila seja ob 12. uri 30 minut zaključena, prihodnja z istim dnevnim redom pa določena za jutri ob 9. uri dopoldne. Proračunska debata bo morda jutri končana, ker je prijavljen le še en govornik, namreč g. Tadija Pantović (radikal). Razven tega bo vsekakor govoril poročevalec večine g. Boža Maksimović in poročevalec manjšine g. dr. Šečerov, mogoče pa tudi finančni minister sam. Za jutrišnjo sejo je nameravano glasovanje o proračunu.

katerem je poročal g. dr. Spaho o dosedanjih pogajanjih za ustanovitev opozicijskega bloka. Centralni odbor je enodolžno sprejel program opozicijskega bloka in izrazil dr. Spahu zaupanje.

Predpisi za odvetniške izpite.

Beograd, 25. februarja. (Z) Minister pravde je izdal odlok, da se razširijo vsi predpisi za odvetniške izpite, ki veljajo pri bankem stolu v Zagrebu, tudi na odvetniške izpite pri višjih deželnih sodiščih v Ljubljani in Splitu. Odlok je že stopil v veljavnost.

ali pa je SLS v resnici opozicijska stranka, ki ne taji svojega regionalizma in ne špekulira z nenaravnimi zvezami pridobiti si nekaj, za kar danes ni usposobljena.

Konsolidira se država, konsolidirani se morajo tudi stranke. Kokečiranje SLS z opozicijskim blokom dokazuje, da SLS še ni na poti konsolidacije in zato ji tudi opozicijski blok ne bo prinesel dobička, temveč bo samo zamajal njene vrste. Politika na napačni podlagi namreč ne uspeva.

Vesti o revoluciji v Bolgariji nepotriene.

Beograd, 25. februarja. (Z) Vest o revoluciji v Bolgariji prinašajo vsi današnji beograjski listi, pa tudi velike evropske agencije, kakor »Agence Havas«, »Reuter« in »Uhlstein«. Te poslednje naznanjajo, da je izbruhnila v Bolgariji komunistična revolucija in da se je razglasila republika. Kralj Boris je baje pobegnil na deželo, ministrski predsednik in več ministrov je baje ubitih. Ta vest pa ni potrjena niti v Beogradu, niti v atenskih službenih krogih. Naš minister zunanjih del ni dobil nikakega potrdila.

Beograd, 25. febr. (ML) Danes so dospeli iz vseh strani Evrope senzacionalne vesti, da je Cankov ubit. Do sedaj ni od nikoder potrdila teh vesti. Sunljivo je, da so bile prekinjene brzo-

javne zveze s Sofijo. Dopoldne ni nihče nič vedel v ministrstvu za zunanje posle in tudi ne na bolgarskem poslanstvu o kaki revoluciji v Bolgariji. Ob 4. in pol popoldne so dospeli brzojavke iz Sofije. Te brzojavke govore o običajnih vprašanjih, o katerih obvešča naš poslanik na bolgarskem dvoru Rakić ministra zunanjih del. Iz njih vsebine je razvidno, da ne gre za nikak atentat in tudi ne za nemire. — »Tribuna« pravi, da je verjetno, da komunisti niso poskušali nikakega prevrata, ampak da je Cankova vlada sama razširila te vesti, da bi upravičila pokoli komunistov, ki ga je uprizorila te dni, na drugi strani pa zakrila akcijo makedonstvujočih, ki se pripravljajo za napade na sosedne države.

Venizelosov odgovor republikancem

Atene, 25. febr. (Z) Venizelos je objavil pismo kot odgovor na odprto pismo radikalnih republikancev. V pismu pravi, da je pomirjenje političnih strasti mnogo važnejše, nego vprašanje republike, vsled česar se bo trudil, da

stopi v stik z rojalističnimi strankami, ako te pristanejo na odstavitev dinastije; v tem slučaju bi pripadala nova dinastija grškemu narodu, ne pa sedanjim rojalističnim strankam.

Preokret v ruhrski politiki.

Pariz, 24. februarja. (K) Konferenca, ki jo je imel Poincaré sinoči z vojno ministrom Maginotom in generalom Degoutteom je vzbudila v političnih in parlamentarnih krogih izredno pozornost in tvorila zlasti v kuluarjih zbornice v nočni seji predmet razgovorov. Konferenco smatramo kot potrdilo številnih vesti, da pričinja že preokret v ruhrski politiki. Četudi se drže

razgovori strogo tajno, se vendar govori, da je Poincaré pozval Degouttea, naj izdela načrt za eventualno izpraznitev Poruhria, ki bi naj se vršila v etapah. Nadalje sta se Degoutte in Maginot natanko izjavila o možnosti zaščite zasedbenih čet, ako se vrne režijska železnica nemški upravi, kakor to zahtevajo izvedenci. Obvezni sklepi pri tem niso bili storjeni.

Čudna „pogajanja“.

Beograd, 25. febr. (Z) Danes dopoldne je naša delegacija za pogajanja z Italijo na svoji posebni seji razpravljala o italijanskem načrtu glede carinskih olajšav. Za celo vrsto blaga je izdelala naša delegacija protipredloge, v katerih se navaja blago, za katero zahteva naša država enake olajšave. Danes popoldne sta imeli obe delegaciji skupno sejo, na kateri je naša delegacija zastopala mnenje, da se naj razprava vodi ne samo o italijanskih predlogih, temveč tudi o naših. Italijanska delegacija to odklanja, zahtevajoč, da naj veljajo samo italijanski predlogi kot službeni temelj pogajanj.

ZA UREDITEV ODOŠAJEV Z RUSIJO.

Beograd, 25. februarja. (ML) V beograjskih političnih krogih imajo utis, da se naša vlada nahaja pred neposrednimi pogajanjimi s sovjetsko Rusijo za obnovo medsebojnih odnošajev. Iz Pariza javljajo, da francoska vlada dela pri naši vladi na to, da ta prva stopi v zvezo z Rusijo in da bodimo mi most za sporazum Francije in Rusije, ker se smatra, da je kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev najpripravnijša, da pripomore do zblizanja med Rusijo in Francijo. Sovjetska Rusija zahteva med drugim, da se razpuste centrale protirevolucionarnih ruskih organizacij, ki se nahajajo v naši državi. V Parizu je sedaj utis o položaju tak, kakor je bil o sklepanju pogodbe naše države z Italijo. V zvezi s tem javljajo iz Novoga Sada, da so Vranglovci pričeli akcijo proti temu. Določili so posebno delegacijo, ki naj pri beograjski vladi vložiti protest in zahteva, da se zabrani tiskanje memoarov: Tajno življenje poslednje ruske carice.

PREDSEDSTVO SKUPŠČINE PROTI NJENEMU POSLOVANJU.

Beograd, 25. febr. (ML) Danes je predsedništvo narodne skupščine konferiralo o odredbah, ki jih je treba ukreniti, da se čast in ugled narodne skupščine v Beogradu štiti in ohrani in da se onemogočijo taki žalostni incidenti, kakor so se dogodili v soboto. Predsedništvo se je razgovarjalo o tem z načelniki parlamentarnih skupin.

Stavka angleških pristaniških delavcev.

London, 25. februarja. (K) (Agence Havas.) Tekom današnjega zborovanja so pristaniški delavci sprejeli ponudbo podjetnikov, organizacije težakov pa so sklenile vztrajati v štrajku. London, 25. februarja. (Wolff.) Dočim so člani združenja transportnih delavcev med ladjedelskimi delavci sprejeli z ogromno večino ureditev mezdne stavke, ki se je dosegla v četrtek, so zastopniki mezdnih delavcev, katerim pripada približno 25.000 mož, sklenili, da nadaljujejo štrajk. Kakor javlja Reuterjev urad, se ne bo v pristaniških dancih začelo še splošno delati, ker še ni formalne odločitve zastopnikov ladjedelskih delavcev, ki se bodo v teku dneva sestali.

London, 24. februarja. (Reuter) 5000 ladjedelskih delavcev je stopilo v stavko v South Hamptonu.

Atentat na albanskega min. predsednika.

Rim, 25. februarja. (K) Iz Tirane se poroča, da je izvršil atentat na albanskega ministrskega predsednika senator Bekir Walter in ga z več strelji iz samokresa lahko ranil.

Borzna poročila.

Beograd, 25. febr. Devize: Dunaj 0.1125—0.1130, Budimpešta 0.230—0.235, Italija 346.346.50, London 344.344.25, New York 80—80.10, Pariz 352—354, Praga 232—233, Svica 1382.50—1384, Bukarešt 43—43.50.

Zagreb, 25. febr. Devize: Dunaj 0.1118—0.1138, Dunaj, ček 0.11175—0.11375, Bukarešta 0—45, Italija, izplačilo 344—347, Italija, ček 342—345, London, izplačilo 342.50—345.50, London, ček 342—345, New York ček 79.50—80.50, Pariz 349—354, Praga 231—234, Praga, ček 230.50—233.50, Svica 1382—1392, Svica, ček 1379.50—1389.50. Valute: Dolari 79—80, avstrijske krome 0.11325—0.11525.

Curih, 25. febr. Beograd 7.20, New York 577.25, London 24.89, Pariz 25.65, Milan 25.12, Praga 16.80, Budimpešta 0.012, Bukarešta 3.10, Sofija 4.37, Dunaj 0.09125.

Berlin, 25. febr. (V milijonih.) Dunaj 67.842, Milan 183.540, Praga 122.193, Pariz 185.633, London 18.104.625, New York 4.189.500 Curih 728.175, Beograd 54.862.

Praga, 25. febr. Dunaj 4.83, Berlin 7.70, Rim 153.25, avstrijske krome 4.36, italijanske lire 155.25, Budimpešta 7.75, Pariz 155.50, London 150.55, New York 35.10, Curih 609.50, Beograd 43.875.

B. Skalický:

Trgovinska pogajanja z Italijo in uvoz italijanskih vin v našo državo.

Pred kratkim so se v Beogradu pričela trgovinska pogajanja med zastopniki Italije in naše države.

Kakor je pozdraviti korak, da se trgovinski odnosi med našimi in sorodnimi državami končno uredijo, tako je na drugi strani treba velike opreznosti, da ne bo pri tem oškodovano naše gospodarstvo, posebno ne naši kmetijski interesi. Kolikor je znano, so razne italijanske korporacije poslane komisiji, ki pri trgovinskih pogajanjih zastopa interese Italije, spemnice, v katerih stavi svoje zahteve pri sklepanju te važne trgovinske pogodbe. Pred vsem soglašajo te korporacije v tem, da se izvozu našega lesa v Italijo dajo čim večje ugodnosti. Italija naš les nujno potrebuje in zato je umevno, da se uvozu istega ne brani. Tudi uvozu drugih poljedelskih pridelkov ne bo Italija stavila velikih ovir, zlasti ne uvozu živine in žita, ker sama ne prideluje dovolj, da bi svoje prebivalstvo prehranila. Italija bo v kompenzacijo zahtevala, da se ji dovoli zlasti uvoz njenih industrijskih proizvodov, katerih ima pred vsem severna Italija nadobila, tako da jih mora izvažati. Tu bo seveda našel marsikje na odpor naše, lepo se razvijajoče domače industrije.

Za nas slovenske vinogradarje pa je silno nevarna zahteva trgovske in obrtniške zbornice v Gorici, ki zahteva, da se dovoli uvoz 100.000 hl gorških vin, kar utemeljuje s tem, da so ta vina že poprej pred vojno, prihajala k nam, osobito v Slovenijo in da je silno ugodnost dovolila Avstrija za uvoz tirolskih vin. Tej zahtevi se pa morajo naši vinogradarji z vso silo upreti, kajti uvoz tujega vina v Slovenijo bi pomenil pravo katastrofo za naše vinogradništvo.

Slovenija, kakor cela država, ima veliko nadprodukcijo vina. Danes vsa trgovina z vinom skoro popolnoma počiva in vinogradarji ne morejo svojega pridelka prodati. Kaj bo šele potem, ko pridejo še 2 ali 3 dobre letine? Propad našega vinogradništva je neizogiben. Naša država bi morala najmanj en milijon hektolitrov vina izvoziti, da se razmere izboljšajo. Ne izvažajo pa skoro ničesar. Sedaj pa naj bi vino še uvažala? Za naše vinogradništvo bi nastale še hujše posledice, kot po znani »vinski klavzuli«, ko je v 90th letih prejšnjega stoletja dovolila Avstrija povodno sklepanje trgovinske pogodbe z Italijo uvoz vina po znižani carini 3 gld 20 kr za hektoliter.

Vse avstrijsko vinogradništvo je bilo takrat blizu propada in se s pritiskom strokovnih organizacij vinogradarjev na vlado, poslan, zbornico itd. se je posrečilo, da je končno padla ona zloglasna vinska klavzula in da se je zvišala uvozna carina na italijansko vino na 20 gld. v zlatu.

Največje zasluge za to si je stekla takratna velika organizacija vinogradarjev, ki se je raztezala na celo Avstrijo, pod imenom »avstrijsko državno vinogradniško društvo«. Ako ne bi imeli avstrijski vinogradarji tedaj tako silne, okoli 20.000 članov broječe organizacije, ki je takrat, kar je bilo nekaj nezasišane, demonstrirala celo za cesarskem dvoru, bi bili komaj dosegli tako sijajni uspeh.

Iz tega se moramo učiti. Brez organizacije ni moči. Že pred dvema le-

toma se je pričelo vsled inicijative naših vinarskih strokovnjakov snovati podobno društvo za našo državo, ki si je dadelo ime »Glavna zveza jugoslovanskih vinogradarjev«. Ravno prošlo soboto (16. t. m.) se je vršil ustanovni občni zbor te velike državne organizacije v Zagrebu, 2. decembra 1923 pa ustanovni občni zbor njene pokrajinske organizacije, Pokrajinske zveze jugoslovanskih vinogradnikov za Slovenijo, v Mariboru. Imamo tudi že 16 krajevnih organizacij te Zveze v Sloveniji pod imenom »Vinarska društva« (na Kranjskem v Novem mestu, Mokronogu, Krškem in Metliki). Vsak zavezen vinogradar mora v lastnem interesu postati član te organizacije, da njeno delovanje okrepi, drugače se nam zna zgoditi nekaj takega, kot pred vojno v Avstriji, ko je uvoz italijanskega vina grozil upropasti naše vinogradništvo.

Razmere so sedaj še veliko bolj neugodne kot pod Avstrijo. Avstrija je bila le deloma vinorodna. Velike, dobro obdelane severne dežele so bile dobre odjemalke za naša vina. Naša, osobito štajerska vina so šla v Gradec, na Gorenje Štajersko, na Dunaj, preko Dunaja na Češko, Moravsko, v Galicijo itd. Danes, ko nas od Avstrije, Češke, Poljske itd. loči državna meja, ki je zaprta z visoko uvozno carino teh držav (v Avstriji ca 15 Din, v Češki skoraj ravno toliko na liter) je izvoz našega vina v te države, dokler se na podlagi specialnih trgovinskih pogodb s temi državami carina primerno ne zniža, popolnoma nemogoč.

Štajerska vina se mesto na sever, obračajo sedaj na jug, zlasti v Ljubljano, na Gorenjsko itd. in delajo konkurenco domačim kranjskim vinom, obema pa, to je kranjskemu in štajerskemu vinu, pa silno konkurirajo zlasti cenejša, čeprav kvalitativno manjvredna, vovodinska (banaška) vina. Če se ne odpro državne meje za izvoz, kar bo mogoče doseči zlasti s pametnimi trgovinskimi pogodbami z Avstrijo, Češko, Poljsko itd., je obstoj našega vinogradništva nemogoč. Naravnost smrtni udarec bi mu pa prizadejal uvoz italijanskega vina. Proti tej zahtevi se morajo vsi vinogradarji upreti kakor en mož. Tu gre za važno gospodarsko zadevo, za katero se moramo zavzeti vsi, brez razlike narodnosti, strank itd.

Glavni Savez jugoslovanskih vinogradarjev je s svojega zborovanja v Zagrebu, dne 16. t. m. poslal na naslov komisije za trgovinska pogajanja z Italijo v Beograd telegrafično odločen protest proti dovolitvi uvoza italijanskega vina.

Podpirajmo ga v tem boju vsi in stopajmo v njegove vrste. Zahtevamo tudi vsi od naših poslancev, da odločno branijo naše gospodarske interese v skupščini in na drugih merodajnih mestih. Le tako bomo prišli do zaželjenega cilja!

VELIKI PUSTNI KORZO
v Ljubljani - hotel „Union“
SLAVČEVA MASKARADA
2. III. 1924

Eviliji g. Lasseur je zatrjeval, da je tam po latinsko povedano, da je ljubezen močnejša kot smrt. Vedno je še pristavil, da je seveda mišljena nebeška ljubezen.

Katarina Fontaine je živila sama v tem tesnem domovanju. Bila je čipkarica. Sam veste, da so bile naše domače čipke nekdaj jako cenjene. Nihče ni poznal ne njenih staršev, ne njenih prijateljev. Pripovedovali so, da je v osemašnjem letu ljubila mladega viteza iz Aumont-Cleryja, s komur je bila tajno poročena. Toda pošteni ljudje niso hoteli ničesar verjeti in so govorili, da je pravilica izmišljena, zato ker je imela Katarina Fontaine bolj videz gospe, kakor pa delavke, ker je imela pod sivimi lasmi še sledi velike lepote, ker je bila obožana in ker so zapazili na prstu enega onih prstanov, na katerega je draguljar pritril dve združeni majhni roki in katere so v starih časih izmenjavali ob zaroki. Sedaj veste, kaj je bilo na tem.

Katarina Fontaine je sveto živila. Obiskovala je cerkve in vsako jutro je prišla, naj je bilo vreme kakršnokoli, ob šestih k maši pri Sveti Evaliji.

Ko je v neki decembrski noči še spala v svoji sobici, jo je predramil glas zvonov; pobožno dekle ni prav nič dvomilo, da zvonil k prvi maši, napravila se je in stopila na ulico, kjer je bila noč tako temna, da ni bilo videti niti hiš in da se ni niti ena lučka pokazala na temnem nebu. In bilo je tako tiho, da ni niti pes ni zalajal v dalji in da si se čutil čisto osamljenega od živih stvari. Toda Katarina Fontaine, ki je poznala vsak kamen na katerega je stavila svoj nogo in ki bi mogla iti z zaprtimi očmi v cerkev, je brez truda dospela do vogala nunske ulice in župne ulice, kjer se dviga lesena stavba. Ki noči križ izrezan na velikem tramu. Ko je prišla do tja, je videla, da so cerkvena vrata od kraja odprta in da je padala skozi njo močna svetloba svet. Stopala je naprej in ko je stopila čez prag, se je znašla v številni grudi, ki je napolnjevala cerkev. Toda nikogar od prisotnih ni poznala, in zelo se je začudila.

Medjimurje in oblastna razdelitev.

Maribor, 23. februarja.

Pri snovanju mariborske oblasti ni sreče; pojavlja se težkoča za težkočo. Veliki župan g. Ploj je skoro ves čas odsoten, ker deluje še vedno pri reparacijski komisiji in končno se upira sedaj še Medjimurje novi pridelitvi. Kratka vest iz Beograda, da hoče vlada vztrajati na prvotnem sklepu, da pripade to ozemlje mariborski oblasti, je vzbudila med tamšnjim prebivalstvom splošno nezadovoljstvo. Posebno glasno so Radičevci, ki se boje »poslovenjenja«. Razni agitatorji strašijo ljudi, da bo, če se razdelitev uresniči, tudi v hrvatskem Medjimurju uradni jezik slovensčina, da bodo nameščenci sami slovenski uradniki in učitelji in da bo tudi pouk v šolah slovenski. Istotako so vznevoljeni gospodarski krogi, ki naglašajo da gravitira Medjimurje tudi gospodarsko proti Zagrebu, dočim da nima z Mariborom nobenih zvez. V tem smislu so čakovski pridobitveni krogi poslali te dni obširno spomenico narodni skupščini v Beograd. V tej spomenici zahtevajo, naj se za Medjimurje in z njim hrvatsko Zagorje ustanovi posebna oblast s sedežem v Varadzinu, če pa absolutno ne bi bilo mogoče, naj se Medjimurje prideli raje Zagrebu nego Mariboru.

Ta zahteva ni nova. Nekateri tamkajšnji politični, v prvi vrsti demokratiški krogi, so že svoječasno delovali na to, da bi se osnovala posebna varaždinska oblast, ker pa niso našli razumevanja in podpore niti v prebivalstvu samem, niti v merodajnih varaždinskih meščanskih krogih, je akcija zaspala brez vpliva in uspeha. Kakor v vseh političnih slučajih, tako so Radičevci, ki tvorijo ogromno večino volivcev Medjimurja in Zagorja, vtaknili tudi v tem glavno v pesek, kakor niti, misleč, da se s tem ognje razvoju razmer. Kakor ne priznavajo Beograda, vlade in vidovdanske ustave, tako niso priznavali oblastne razdelitve. S tem so mislili, da je stvar opravljena, da Beograda ni, da ni vlade, da ni vidovdanske ustave in da tudi oblastne

razdelitve sploh ni. Od svojega vodstva v Zagrebu so dobili celo navodilo, naj se nikar ne potegnejo za ustanovitve v varaždinske oblasti in proti izključitvi Medjimurja k Mariboru, ker bi to pomenilo priznanje Beograda in njegovih ukrepov.

Danes tudi Radičevci uvidevajo, da Beograd, vlada, vidovdanska ustava in oblastna razdelitev obstojajo kljub temu, da so tičali glavno v pesku in jih niso priznavali in tudi med njimi jih je že mnogo, ki si upajo priznati, da je ta politika bila slaba in da je »zagrebška mirovna slovečanska vlada« kriva, da se razbije hrvatski globus. Kaj bodo ukrenili sedaj, seveda ni znano. Koraki, ki bi bili uvedeni izven določil zakonov, bi ne koristili, ostaja pa tudi še zakonska pot, ki je predvidena v ustavi sami, po kateri imajo posamezni srez pravico odločati o svoji pripadnosti. To se pa lahko zgodi komaj po organizaciji predvidenih oblasti in srezov. Če medimurska srezna skupščina, kadar bo konstituirana, sklene, da hoče pripadati k zagrebški in ne k mariborski oblasti in se s tem zadovolji tudi zagrebška oblastna skupščina, potem seveda ni nobenega zadržka. Sicer pa bi Medjimurci, če bi prišlo res do popolne vzpostavitve oblasti, kakor so danes predvidevane, nič ne profitirali od tega, če bi se priključili Zagrebu. Po našem mnenju so prometne zveze med Medjimurjem in Mariborom boljše, kakor med Medjimurjem in Zagrebom in tudi trditve, da nima Medjimurje nobenih gospodarskih stikov s Štajersko in z Mariborom, ne odgovarjajo resnici. Ti stiki so vedno obstojali, posebno pa po osvobođenju in v zadnjih letih. Strah pred »poslovenjenjem« in slovensko »hegemonijo« pa je samo radičevski bavlav. Če bi se mariborska oblast res stalno organizirala, bi brez Medjimurja bila zelo okrnjena in bi tudi v narodnem oziru ne imela tiste moči, ki jo potrebuje eksponirana obmejna pokrajina.

Radičevci in habsburške pustolovščine

(Senzacionalna razkritja tajnika cesarja Karla.)

G. Aladar de Borovczeny, ki je bil tajnik in zaupnik umrlega avstrijskega cesarja Karla, je napisal knjigo, ki je ravno kar izšla in je velike važnosti. Naslov ji je »Kralji in njegov regent«. Bivši poslanski tajnik g. Borovczeny je živel s Karlom Habsburškim v Švici pred in po obeh znamenitih poskusih, upostavitvi monarhije, ki sta skoraj spet povzročila vojno v srednji Evropi. Bil je v avijonu, ki je nesel Karla in Cito na Madžarsko pri drugem puču oktobra leta 1921.

Pariški »Matin« nam poroča o vsebini veleznimive knjige.

Zakaj se je Karel odločil za tako blazne poskuse? Največ zato, ker je verjel poročilom, ki so mu prihajala iz nasledstvenih držav habsburške monarhije, in pa obiskom francoskih visokih katoliških krogov, ki so mu dajali pogum.

19. maja 1921 je prišlo na grad Herenstein, kjer je bival Karel ob lucernskem jezeru, poročilo zaupnika na Českoslovaškem, ki je pravilo, da vplivni krogi delajo na to, da se bo dal kronati za českega kralja. Poročilo je govorilo o 18.000 skritih puškah in dvakrat tako velikem številu pripadnikov, ki so pripravljeni udariti.

Habsburžanom udani Čehi (to se pravi češki Nemci) so imeli namen s pomočjo zaupnikov v nemških in slovaških polkih učiniti vstajo v prilog cesarja, obenem pognati nekaj mostov v zrak in tako preprečiti, da bi mogle češke čete korakati proti Madžarski, kamor bi bil prišel Karel.

Enake organizacije za vojaško podpiranje Karlove akcije so obstajale v Jugoslaviji. Te so prošle, naj se stvar čimprej prične, ker če bi Karel predolgo odlašal s svojim prihodom, bi iz-

gubil svoje lojalne pristaše, ker jih Srbi z najbrutalnejšimi sredstvi zatirajo.

Da so bili to Radič in njegova kompanija, o tem niti dvoma ni.

Jugoslovanske vojaške organizacije bi morale začeti delovati v slučaju odrejane mobilizacije enako kot češke organizacije. 12. junija so zastopniki Hrvatske informirali Karlovega tajnika, da rabijo dva meseca, da podprejo na Hrvatskem podvzetje »Njegovega Velikanstva« in da lahko garantirajo uspeh, kar se tiče Jugoslavije (1!).

15. junija 1921 je zastopnik »hercegovskega naroda« stopil v stike s Hrvati in prošil, da ga uvedejo v organizacijo, ki deluje na to, da uniči Jugoslavijo, češ da so Hercegovci siti sedanega položaja in da želijo organizirati komitaše po zgledu Črnogorcev. Ta emisar je skušal dobiti orožje, rekoč, da Italija dobavlja velike množine Črnogorcem.

Hrvati so vedeli za vse skrivnosti beogradskega generalnega štaba, smatrali so se za dovolj močne, da razglasi neodvisnost Hrvatske v slučaju, če bi bila Srbija zapletena v kako vojno.

Pisec knjige razlaga v vseh potankostih načrt, ki so ga izdelali Hrvati, da uničijo jugoslovensko kraljevino: sestavljanje hrvatske armade, pobune v Hrvatski in v Črni gori, razstreljevanje železniških mostov, razglšenje zveze med Hrvatsko in Madžarsko!

Da seveda za tem ni stal hrvatski narod, niti hrvatska inteligenca, ampak da je bilo to le zločesto delo Radiča in nekaterih njegovih od Italije in Madžarske mastno plačanih sotrudnikov, se razvidi iz tega (kakor pravi avtor knjige sam), da vsem tem obljubam za pomoč ni sledila nobena resna akcija: Karel IV. ga je s poskusom polomil.

Socijalni vestnik.

Socijalno zavarovanje v Českoslovaški.

V pododboru českoslovaškega socijalnopolitičnega parlamentarnega odbora je podal prof. dr. Schönbaum važne izjave na razna vprašanja in ugovore glede novega zakonskega načrta o socijalnem zavarovanju.

Socijalnozavarovalni sistem je zgrajen na načelu popolnega ravnotežja med dohodki in izdatki osrednjega socijalnozavarovalnega zavoda, ker vodijo drugače zgrajeni sistemi do nevarnih posledic. Po tem sistemu morajo vsi sedanji zavarovalni skupni z vsemi v bodoče zavarovanimi osebami kriti vse stroške, ki jih ima zavod in sicer se izvrši to kritje z enakimi premijami. Iz tega sledi, da so premije za sedanjico generacijo cenejše, za bodočo pa višje.

Zakon ne bo povzročil v gospodarstvu nobenih nenadnih sprememb, kakor se je to zgodilo v Nemčiji, kjer se je v osemdesetih letih upenjalo socijalno zavarovanje v obupnejših gospodarskih razmerah, nego so sedanje v Českoslovaški. To je bilo radikalno delo Bismarcka, kakor je bilo tudi Lloyd Georgeovo socijalno zavarovanje v Angliji. Rezultat je bil v obeh slučajih zelo ugoden za narodno gospodarstvo.

Prvotno se je nameravalo obremeniti produkcijo z letnimi 800—850 milijoni, pozneje pa se je znižala obremenitev na 738 milijonov. V prvih letih bo država obremenjena samo za 17 milijonov. Na podlagi zadnjih cenitev absolutna obremenitev narodnega gospodarstva ne bo dosegla 650 milijonov, in sicer zato ne, ker so se plače izza 31. decembra 1922 izdatno znižale ter so se s tem skrčile tudi premije.

Nadalje je treba vedeti, da velik del onih oseb, ki so bile pri zadnjem ljudskem štetju uvrščene med delavce, ne bo takoj po uveljavljenju starostnega in invalidnega zavarovanja pristopil k zavarovanju. Razlika bo znašala 8—10 odstotkov. Temu je vzrok nezaposlenost in veliko število nestalnih delavcev. Zato se bodo stroški najbrže še za kakih 40—50 milijonov znižali. Socijalnozavarovalni zavod bo mogoče šele s časom obsegal s pomočjo bolniških blagajin tudi te kategorije.

Uvedba starostnega in invalidnega zavarovanja bo takoj povzročila znižanje bolniško zavarovalniških premij od 6 in pol na 5 odstotkov. Druga važna posledica bo potreba reformiranja pokojninskega zavarovanja. V zadnjem času se je znižala tudi nezgodna zavarovalnica od 10 na 6 odstotkov, kar je tudi olajšanje bremen na strani delodajalcev. Omenjenih 640 milijonov se bo znižalo na samo 360—380 milijonov. Pri tej vsoti participirajo enako delojemalci in delodajalci. Produktivni stroški českoslovaškega narodnega gospodarstva se bodo vsled uvedbe starostnega in invalidnega zavarovanja zvišali za 0,4 odstotkov. Kmalu po uvedbi zavarovanja bodo odpadli tudi razne obremenitve, n. pr. preskrba ubožcev. Zvišanje produktivnih stroškov za 0,4 odstotkov ne pomeni ničesar. Malenkostno povišanje cen, poostrežen bančni kreditni položaj pomeni večkrat večjo obremenitev produktivnih stroškov nego socijalno zavarovanje. Pri vsem tem pa država ne bo obremenjena, kajti 17 milijonov Kč ne pomeni v proračunu ničesar. Angleška država bo po devetih letih obremenjena za eno milijardo českoslovaških kron in francoska država mora v prvem letu plačati na zavarovalnici 340 milijonov frankov.

Glede plačilnih razredov je razdeljeno zavarovanje na štiri razrede, in sicer zato, da je uprava cenejša.

Dr. Schönbaum je zagovarjal načelo, da se ne sme zahtevati od države visokih prispevkov za premije. Nadalje je govoril o načinu težavracije in obrestovanju kapitala.

Glede sodelovanja z bolniškimi zavarovalnicami je izjavil: Osrednji socijalnozavarovalni zavod bo moral voditi upravo na podlagi pridobitve moderne pisarniške tehnike in zelo ekonomično. Izginiti mora vsako nepotrebno birokratično pisarnjenje in spisovanje aktov. Bolniške blagajne morajo imeti enotno in pravilno književodstvo. Osrednji socijalnozavarovalni zavod bo moral izvršiti v bolniškozavarovalnih zavodih kontrolo, ki nima nič skupnega s stari revizijami. Vzgojiti bo treba temeljito uradništvo v bolniškozavarovalnih zavodih.

An. France:

Maša senc.

Evo vam, kar mi je nekega lepega poletnega večera povedal cerkovnik pri sveti Evaliji v Neuville-d'Aumontu, in sicer pod vinsko trto pri Belem konju; poplaval je baš steklenico starega vina na zdravje nekega, ki je prav dobrodušno umrl in ki ga je on zavitega v rjuho, posejano z lepimi srebrnimi solzami, navel prav tisto jutro s častjo v zemljo.

Moj rajni oče (to govori cerkovnik) je bil v svojem življenju grobar. Bil je vedrega duha, kar je brez dvoma bila posledica njegovega poklica, kajti znano je, da so ljudje, ki imajo opraviti na pokopališču, vedno dobre volje. Smrt jih ne straši več, nikdar ne mislijo nanjo. Jaz, ki vam govorim, gospod, stopim ponoči prav tako mirno na pokopališče, kakor pod oblance Belega konja. In če slučajno srečam katerega duha, me to prav nič ne vznemirja, ker si mislim, da mora pač tudi on iti po svojih opravkih, kakor jaz po svojih. Poznam običaje in navade mrtvih. V tem oziru vem celo za stvari, katerih niti duhovniki ne vedo. Bili bi presenečeni, če bi vam povedal vse, kar sem videl. Toda ni dobro razkriti vse resnice in moj oče, ki je sicer kaj rad pripovedoval zgodbe, ni izdal niti dvajseto tega, kar je vedel. Nasprotno je pa čisto rad ponavljal eno in isto in pravil mi je po mojem pač stokrat povest »Katarine Fontaine«.

Katarina Fontaine je bila stara gospodična, katere se je spominjal, da jo je videl še kot otrok. Prav nič se ne bi čudil, če bi bili v deželi še kak trije starčki, ki bi se spominjali, da so si kdaj govorili o njej, kajti bila je zelo poznana in na dobrem glasu, čeprav je bila revna. Stanovala je na koncu nunske ulice v stolpiču. Ki ga sedaj lahko vidite in ki pritiče staremu napol razrušenemu poslopju, ki greda na Uršulinski vrt. Na tem stolpiču so podobne in napol razbrskane napis. Rajni župnik pri sveti

Eviliji g. Lasseur je zatrjeval, da je tam po latinsko povedano, da je ljubezen močnejša kot smrt. Vedno je še pristavil, da je seveda mišljena nebeška ljubezen.

Katarina Fontaine je živila sama v tem tesnem domovanju. Bila je čipkarica. Sam veste, da so bile naše domače čipke nekdaj jako cenjene. Nihče ni poznal ne njenih staršev, ne njenih prijateljev. Pripovedovali so, da je v osemašnjem letu ljubila mladega viteza iz Aumont-Cleryja, s komur je bila tajno poročena. Toda pošteni ljudje niso hoteli ničesar verjeti in so govorili, da je pravilica izmišljena, zato ker je imela Katarina Fontaine bolj videz gospe, kakor pa delavke, ker je imela pod sivimi lasmi še sledi velike lepote, ker je bila obožana in ker so zapazili na prstu enega onih prstanov, na katerega je draguljar pritril dve združeni majhni roki in katere so v starih časih izmenjavali ob zaroki. Sedaj veste, kaj je bilo na tem.

Katarina Fontaine je sveto živila. Obiskovala je cerkve in vsako jutro je prišla, naj je bilo vreme kakršnokoli, ob šestih k maši pri Sveti Evaliji.

Ko je v neki decembrski noči še spala v svoji sobici, jo je predramil glas zvonov; pobožno dekle ni prav nič dvomilo, da zvonil k prvi maši, napravila se je in stopila na ulico, kjer je bila noč tako temna, da ni bilo videti niti hiš in da se ni niti ena lučka pokazala na temnem nebu. In bilo je tako tiho, da ni niti pes ni zalajal v dalji in da si se čutil čisto osamljenega od živih stvari. Toda Katarina Fontaine, ki je poznala vsak kamen na katerega je stavila svoj nogo in ki bi mogla iti z zaprtimi očmi v cerkev, je brez truda dospela do vogala nunske ulice in župne ulice, kjer se dviga lesena stavba. Ki noči križ izrezan na velikem tramu. Ko je prišla do tja, je videla, da so cerkvena vrata od kraja odprta in da je padala skozi njo močna svetloba svet. Stopala je naprej in ko je stopila čez prag, se je znašla v številni grudi, ki je napolnjevala cerkev. Toda nikogar od prisotnih ni poznala, in zelo se je začudila.

tili zobje mladega volka. Katarina mu je rekla čisto tiho:

»Bog vas blagoslovi, gospod, ki ste bili moj prijatelj in ki sem vam dala nekoč, kar je dekletu najdražje. Ali mi more stvarnik končno vdihniti kesanje za greh, ki sem ga storila z vami, kajti res je, da še sedaj, ko imam že sive lase in bom kmalu umrla, še sedaj se ne kesam, da sem vas ljubila. Toda rajni moj prijatelj, moj lepi gospod, povejte mi, kdo so ti po starem oblečeni ljudje, ki tu prisostvujejo tili maši.

Vitez iz Aumont-Cleryja je odgovoril z glasom bolj slabotnim kakor dli in vendar bolj čistim kakor kristal:

»Ti molči in te ženske, Katarina, so duše iz vlc, ki so žajli Boga z grehom v ljubezni do stvari, kakor midva, toda ki niso zavrženi od Boga, kajti njihov greh je bil, kakor najin, brez zle misli.

Ločeni so od onih katezov so ljubili na zemlji, se pokorje v poplajočem ognju vlc, in s tem trpeli vse bolečine ločitve in te bolesti so za nje najbolj pekoče. Tako so nesrečni, da se omilijo nebesnemu angelu v svojih ljubezenskih mukah. Z Božjim privolenjem združijo vsako leto prijatelja s prijateljo za eno uro v noči v njihovi župni cerkvi, kjer smejo poslušati mašo senc, držeč se za roke. Taka je resnica. Če mi je bilo dano, da te vidim tu še pred tvojo smrtjo, se je to zgodilo samo z voljo božjo.

In Katarina Fontaine mu je odgovorila: »Rada bi umrla, da bi postala tako lepa, kakor sem bila takrat, ko sem ti, rajni moj gospod, dala piti v gozdu.«

Ko sta tako govorila čisto potihem, je začel star kanonik pobirati milo darove in držal prisotnim velik bakren krožnik, na katerega so spuščali počasi drug za drugim stare denarje, ki so že zdavnaj bili iz vellave; novce za šest liber, florinte, dukate, cekine, jakobe, razneke in poneri so podali čisto tiho. Ko je prišel bakreni pladenj od njega, je vitez spustil nanj zlatnik, ki ni zavzel nič boli, kakor ves drugi denar iz srebra in zlata.

Maša je stari kanonik ustavil pred

Katarino Fontaine, ki je stikala po žepih, ne da bi našla belico. Ker pa ni hotela odreči daru, je snela s svoje roke prstan, katerega ji je dal vitez ob svoji smrti in ga spustila na bakren pladenj. Zlati prstan je ob padenju zavnel kakor težek kembel v zvonu, in ob zvenenem glasu so izginili vsi, vitez, kanonik, mašnik, strežnik, dame, gosposde in celotno spremstvo; svede so ugasnile in Katarina Fontaine je ostala sama v temi.

Ko je na ta način končal svojo pripoved, je srebnil cerkovnik precejšen požirek vina, se zamislil za trenutek, nato pa povzel s temi besedami:

Povedal sem vam to zgodbo tako, kakor mi jo je oče neštokrat pripovedoval, in mislim, da je resnica, ker se natančno ujemajo z navadami in običaji, katere imajo umrli. Mnogo sem imel opraviti z mrtvici izza moje mladosti in vem, da imajo navado vračati se k svojim ljubljanim.

In tako se godi, da skupni blodijski ponoči v bližini zakladov, katere so bili skriti izza svojega življenja. Dobro stražo strazi ob svojem zlatu; toda skrb, ki jo posevčajo, jim je v škodo, kajti neredko se dvigne zakopan denar na mestu, kjer straži. Ravno tako umrli soprog prihajajo ponoči mučiti svoje vdruge omožene žene, in našel bi lahko mnoge, ki so bolj varovali svoje žene, ko so bili mrtvi, kakor izza svojih živih dni.

Ti ne ravna prav, kajti mrtvi bi res ne umeli vzbuhati ljubosumnja. Toda pripovedujem vam to, o čemer sem se sam prepričal. In zato hajte se človek raje premisliti predno vžame kako vdovo. Sicer pa je konec zgodbe, ki sem vam jo pripovedoval, sledeče:

V jutro po tej izredni noči so našli Katarino Fontaine mrtvo v njeni sobi. Vrtar pri sveti Evaliji pa je našel na bakrenem pladnju, ki je služil za darovanje, zlat prstan s sklenjenima rokama. Sicer pa ni smel tiste baže človek, da bi pravil zgodbo za smeh. Ne bi li naročil drugo steklenico vina!

Bojkotu proti vodstvu JDS radi ljubljanskega mandata se pridru- žuje tudi — Narodno-radikalna stranka

Načelstvo narodno-napredne stran-
ke v Ljubljani je, kakor znano, 22. ja-
nuarja 1924 z ozirom na besedolomstvo
prof. Reiserja in načelstva JDS, za-
prejelo enostranski razveljavilje-
njen sporazuma, sklenjenega dne 19.
februaria 1923 glede ljubljanskega
mandata, sprejelo med drugim soglasno
tudi sklep, da načelstvo NNS ukine
vsako občevojanje in vsak stik z načel-
stvom JDS.

Temu sklepu se je sedaj pridružila
tudi narodno-radikalna stranka. Mestni
odbor NRS v Ljubljani je na podstavi
sklepev svoje včerajšnje seje poslal
načelstvu narodno-napredne stranke
sledenče pismo:

»Načelstvu Narodno-Napredne Stran-
ke Ljubljana. Mestni odbor NRS v
Ljubljani je v današnji seji razpravljalo
Vašem cenjenem poročilu z dne 22.
januarja 1924 glede ljubljanskega skup-
ščinskega mandata in pozdravlja Vaš
vodstvo JDS zadevajoči sklep, ki so-
glašja z razmerjem, v katerem se NRS
že davno nahaja z njim.

Ugotovljamo, da smo Vas že na dan
sklepa Vaše pogodbe z JDS od dne

19. febr. 1923 svarili pred tem usode-
polnim Vašim korakom, in da smo Vam
kot prijateljski politični stranki že ta
dan prorokovali to, kar se je sedaj v
resnici zgodilo. Potek političnih dogo-
dov zadnjih let je namreč dokazal, da
s slovensko frakcijo JDS pod sedanjim
njegovim vodstvom ni mogoče nobeno
iskreno in uspešno sodelovanje, ker
ima to vodstvo v vidiku vselej samo
svoje, nikdar pa stvarne politične in-
terese.

Ugotovljamo z Vami vred, da je
mandat g. prof. Reiserja najkasneje z
dne 1. januarja t. l. ugasnil in smatra-
mo za edinega upravičenega pravnega
nosilca ljubljanskega mandata od tega
dne dalje g. dr. Vladimirja Ravnihiarja.

Ljubljana, 25. februaria 1924.

Mestni odbor NRS.

Tej jasni obsodbi sramotnega besedolomstva prof. Reiserja in načelstva JDS, s katerim so se prizadeti sami iz-
ločili iz vrst častivrednih ljudi in organi-
zacij, nam pač ni treba dodati nika-
kega komentarija. Vsa poštena javnost
brez razlike strank je z nami istega
mišljenja.

Gospodarstvo in politika.

(Od našega stalnega pariškega dopisnika.)

ap Pariz, 23. febr.

Casopisje vseh smeri je poročalo o
rezultatu preiskave izvedencev in priob-
čilo celo vsebino poročila, ki naj bi se
predložilo reparcijski komisiji. Listi so
na podlagi teh domnev vstvarili cel si-
stem, ki naj bi tvoril temelj bodoče ev-
ropske organizacije.

Po informacijah iz merodajnega vira
na bi dovoljena predvsem sledenča
opazka:

V obeh odborih reparcijske komisije
vlada popolno soglasje. Vsi sklepi so
bili stvorjeni soglasno. V vseh vpraša-
nih glede plačilne zmožnosti Nemčije,
glede moratorija nemškega kapitala in
glede pogojev, ki se morajo izpolniti,
da more Nemčija izvršiti svoje obvez-
nosti, vlada popolno soglasje. Gotova
razkritja so absolutno preuranjena.
Ravno tako ni utemeljeno govoriti o
nasprotju med sklepi izvedencev in po-
litiki gotovih antantnih vlad. To nas-
protje je že zato izključeno, ker imajo
izvedenci popolnoma določeno misljo,
ki na noben način ne sme posegati v
pravice reparcijske komisije in zave-
znih vlad.

Pomota obstoja v tem, ker so pri-
občena poročila večinoma samo plod
domišljije in imajo v najbližjem času
več ali manj dozdevne vrednosti. O re-
zultatih preiskave se ne more vsebi-
sko reči nič gotovega. Omeniti se mo-
rejo le splošne smernice, na katere je
rejo opozoril nedavno »Narodni Dnevnik«.
Danesovo poročilo je dosedaj v te-
mejnih točkah znano le prizadevanje v
vlad. V zaveznih državah so se to-
zadevno vršile seje ministrskih svetov,
ki so imele seveda značaj absolutne
molčečnosti in so zato indiskretnosti
popolnoma izključene.

Po tej splošni opazki ne smemo
prezreti vprašanja, o katerem se raz-

pravlja zlasti v Angliji, t. i. v ko-
liko morejo sklepi izvedencev vplivati
na zasedbo Poruhirja in na Poincaré-
jevo politiko.

Govori se: S tem da zahtevajo iz-
vedenci gospodarsko enoto nemške dr-
žave, izrekajo smrtno obsodbo nad
francosko in belgijsko zasedbo.

K temu je treba pripomniti: zasedba
Poruhirja je bila vedno le sredstvo za
dosego cilja. Koncem 1. 1922 je ostala
Nemčija dolžna skoraj vse dobave. Za-
htevala je nov moratorij, ne da bi ni-
dila kakih garancij. Reparcijska ko-
misija je na podlagi versailleske in-
rovnne pogodbe ugotovila splošno ne-
izpolnjevanje nemških obveznosti. Na-
kar sta Francija in Belgija v smislu
mirovne pogodbe izvele gospodarsko
sankcijo. Franciji in Belgiji je šlo pre-
vsem zato, da dobita v svoje roke kako
prisilno sredstvo, da prisilita Nemčijo
k izpolnjevanju njerih obveznosti. Ta
namen je bil dosežen. Da se to sredstvo
sedaj lahko spremeni (kar pa še ni ak-
tualno), je jasno in ne more biti »ob-
sodba« Poincaréjeve politike.

Poincaré je nešteto krat povdaril, da
mu je dobrodošla vsaka zares uporab-
ljiva garancija. Ako se sedaj v zvezi s
posvetovanji merodajnih instanc (repa-
rijska komisija, zavezniki vlade,
Društvo narodov) posreči, vstvariti si-
stem mednarodnih garancij, ki bi abso-
lutno varoval zahteve in pravice nem-
ških upnikov, bo francoska vlada z ve-
seljem sprejela ta sistem.

Treba je namreč vedno vedeti, da
je to, kar hoče Francija in kar hočejo
vsi zavezniki, — nacionalna vzpostavi-
telev v okvirju evropske rekonstrukcije.
In temu vrhovnemu cilju se morajo
podrediti vsa sredstva.

Loucheurjev „zgodovinski datum“.

V »Ecole des Hautes Etudes Socia-
les« je imel bivši minister Louis Lou-
cheur pomemben govor o valutnem
problemu, ki ga po njegovem mnenju
Franciji še sedaj pravilno ne pojmu-
je. Zlasti kar se tiče vzrokov, ki so
povzročili padec franka, vladajo celo
na višjih mestih napačna mnenja. Mar-
tino se še vedno obnaša kot »naiven
mladec«, ki je naenkrat postavljen pred
moderni valutni mehanizem. Marsikdo
je bodoben gimnazijcu, ki sledi profes-
orju z veliko pažnjo in spoštljivo opa-
zljivo vrsto števil na tabli, pri tem pa
čisto natanko ve, da o vsem tem ne
razume ničesar. Vse to se vrti v večini
francoskih glav, ki se veselijo vsake
otroške vladne odredbe, ki ni v nobeni
zvezi s pravi problemom: izgon Ru-
sov in Holandcev, diktatorska oblast,
zvišanje davkov za 20 odstotkov.

V svojem govoru je bivši minister
omenil datum, ki ga je imenoval »uso-
dni dan« francoskega franka. Bilo je
sredi mirovni pogajanj v aprilu 1919.
Angleški zakladnik kancelar Chamber-
lain je imel z Loucheurjem, takratnim
Clemenceaujevim pomočnikom razgo-
vor, v katerem je v imenu britanske
vlade podal sledenče izjavo: Anglija ni
več v takem finančnem položaju, da
bi mogla še nadalje voditi francoske
kredite v svoji valuti. Francija mora
preiti na revizijo svoje finančne politike
in izvesti odredbe, ki jih je Anglija iz-
vedla že tekom vojne. Chamberlain je
pristavil, da je po njegovem osebnem
mnenju vreden funt najmanj 50
frankov in da je kurz franka s pomočjo
kreditov umetno vzdrževan. Iste

ga dne je izjavila Amerika, da ne more
v bodoče dovoljevati nobenih kreditov.

Loucheur je predvsem povdaril, da
je bil ta dan usoden zlasti za Anglijo.
Chamberlainovo zagotovilo, da je an-
gleški funt vreden 50 francoskih fran-
kov — in ta kurz se je kmalu potem
tudi dosegel — je bilo izhodišče naj-
temnejše in najnevarnejše dobe v an-
gleški zgodovini. Od tega dne naprej
se je v Angliji pričela nezaposlenost, ki
je kmalu dosegla nevaren obseg. Kaj
je za Anglijo slabše: ali finančni na-
por, ali gospodarski poraz? Ko je ob
koncu leta 1919 Loucheur sprejel Cle-
menceaua v Londonu, je znova skušal
pridobiti angleškega finančnega mi-
nistra za velikopotezno valutno politiko.
V prepričevalnih besedah je slikal po-
trebo »valutnega miru« ne samo v
Franciji, temveč v vseh evropskih dr-
žavah. Povdaril je, da je vsaka gospo-
darska obnova nemogoča brez finan-
cijske obnove in da Evropa ne more
pričeti sanacije brez angleškega in
ameriškega sodelovanja. Apel je ostal
brezuspešen. Loucheur je končal: »Ta-
krat me niso razumeli. Da je prišlo do
spoznanja, je bilo treba štirih let te-
žkih bremen in razočaranja, ki so nas
privedla tik ob rob prepada. In usoda
je hotela, da trpi angleški narod največ
med vsemi...« —ap.

Trgovci, obiščite

VIII. mednar. vzorčni velesejem v Pragi!

Pojasnila in legitimacije daje:
Cehoslovski konzulat, Ljubljana, Breg 36.
Aloma Company, Ljubljana, kongresni trg 3.

Hitler.

(Povodom njegovega procesa.)

Adolf Hitler ima 54 let. Rodil se
je 1. 1869 v malem mestu v Gornji Avstriji.
Njegov oče je bil nižji železniški uradnik
in mali Adolf je imel žalostno mladost. Ne-
kaj časa je bil zidar na Dunaju, takrat je
hotel postati stavbenik, toda kadar je bil
prost, je mesto tehničnih knjig, rajši čital
zgodovinska, politična in filozofska dela. Iz
njih je črpal svoj ognjevit antisemitizem.

Med vojno je služil v nekem bavars-
kem pešpolku in bil dekoriran z železni-
nim križcem I. reda. Koncem vojne je bil
težko zadet pri plinskem napadu in več me-
secev je bil slep in nem. Ko se je november-
ska revolucija začela, je bil še v bolnišnici;
tako se je ni udeležil.

Njegovo delovanje se je pričelo 1. 1919.
Prvega maja se je pridružil beli armadi, ki
je osvobodila Monakovo sovjetske vlade.
Nekaj časa pozneje je ustanovil z nekate-
rimi prijatelji narodno-socialistično stranko.
Pomladi 1. 1920 imo 4000 privržencev, fe-
bruarja 1921 dvojnó število. Toda stranki
je manjkalo denarja. Tu je slučaj nanesel,
da je šel Hitler med svoje najbolj navdu-
šene privržence neko Baltinjo, ki je živea
skromno v Monakovem. Nenadoma je do-
bila nepričakovano in veliko dedščino, ki
jo je dala Hitlerju. Na ta način je mogel
spremeniti svoj list Völkischer Beob-
achter v svoj dnevnik.

Hitler je izšel iz delavskega razreda in
je bil najprej socialist. Ohranil je simpatijo
za vse žrtve socialne neenakosti. V vsem
njegovem mišljenju na prevladuje antisem-
tizem in nacionalizem. Iz časa revolucije
1. 1918 in gospodovanja sovjeto v Mona-
kovem je ohranil divje sovraštvo zoper vse,
kar je židovski. Po njegovem mnenju je
pri vseh narodih žid mikrob razkroja. De-
mokratija je zanj nekaj globoko protinem-
škega, ona je židovska importacija. Če ho-
demo videti, kako daleč gre njegov antise-
mitizem, lahko samo navedemo nekaj stav-
kov iz govora, ki ga je imel pomladi 1923
o vzrokih svetovne vojne. »Mednarodna
židovska zalega«, tako je govoril, »je bila
vzrok vojne. Metoditčno jo je pripravljala
in dvigala nemški narod proti židovskemu,
da preskrbi židovski financni nadvlado nad
svetom.«

Socialna demokracija in boljševizem
sta tudi židovska. Hitler jim očita, da sta
spravi Nemčijo v prepad. Dežela se bo
dvignila, kadar bosta uničena. Vendar
Hitler moče na čelo države spet postaviti
starih nemških voditeljev. Zelo težko je
reči, kaj hoče, kajti njegovo politično mi-
šljenje je precej nejasno. Govori o novi ljud-
ski državi (ein neuer Volksstaat), iz kate-
rega bi bili izključeni pristaši najsikrajnje
desnice in levice. To je precej nedoločena
formula. Na vsak način pa ne bi parlament

predstavljal volje te »judske države«, tem-
več bi bila to narodna vlada z diktatorsko
polnomočjo. Sedanjí Reichstag bi moral iz-
giniti.

Splošno in nič, ali le malo konstruktiv-
nega v Hitlerjevem programu. »Hitleri-
z« je bolj struja, kot doktrina. Hitler
pridiguje delo in nasilje v službi nemške
domovine. Naprej že ezno metlo, da se očis-
tijo reihovska tla! Na vislice z vsemi, ki
škodijo narodni stvari! Nato pa naj vsi pri-
mejo za orožje za veliki boj osvobojenja!
In v bujno barvanem jeziku propoveduje
Hitler s silo, ki se ii poslušalec ne more
ustavljati, narodno vojsko. »Toda,« tako bi
mu mogel kdo ugovarjati, »saj ne boste
imeli orožja!«

»Kaj,« vzklika Hitler v enem svojih govo-
rov, »Ako hoče celokupen nemški narod
svoje osvobojenje, bo orožje, s katerim ho-
demo zavajevati svojo svobodo, prišlo samo
od sebe. Če bi 65 milijonov ljudi imelo eno
in isto voljo biti fanatični patrijotski, bi
orožje samo vzklilo iz naših rok.« In na ta
način vleče iluzionist Hitler množice za se-
boj. Njegovo zaupanje se ne da omaiati, ža-
ri iz njegovih besed in prepoja poslušalce.

Poslušajte ga, kaj pravi v drugem go-
voru s svojim razsvetljenim apostolskim je-
zikom.

»Iz našega gibanja se bo rodilo odre-
šenje. Milijoni ljudi čutijo to danes. To je
postalo skoraj nova vera... Mi smo dali
Nemčiji, ki prihaja temelj njene osvoboje-
v. armade. Naša vera v Nemčijo nas bo na-
pravila gospodarjem usode. Zmagati mo-
ramo... To kar pripravljamo danes, je ne-
kaj večjega kot svetovna vojna. To je boj,
ki se bo vrši na nemških tleh za cel svet.«

Lahko si predstavljate, s kakim navduše-
njem poslušala mladina te besede, posebno,
če sedi Ludendorff ob Hitlerjevi strani.

Reko se je, da je Hitler nemški Musso-
lini. Vendar pa menda nima političnih spo-
sobnosti italijanskega diktatorja. Hitler je
agitator, ki vžiga množice; toda ali ima si-
nel za vladanje in za organizacijo? V nje-
govi okolici se govori, da ne bi hotel sam
prevzeti vodstva in v slučaju, če bi se na-
rodno-socialistična stranka polastila vade,
bi se umaknil in napravil prostor bedisti
Pöhnerju, bivšemu monakovskemu policijs-
kemu prefektu, ali pa Rothu, bivšemu mi-
nistru pravde. Vprašanje je seveda, ali ob-
staja možnost, da prenese Hitler na koga
druga odgovornost, ki jo sedaj nosi sam.
Zadnji dogodki v Monakovem so pokaz-
ali, da Hitler nima vezi z bavarsko vlado,
ki ne zaupa preveč nacionalno-socialistič-
nemu agitatorju, kateri vleče za seboj pred
vsem dijak, bvsše oficirje in splošno mladi-
tino, tudi komuniste, sploh ljudi, ki si želijo
nereida in vstaj.

Politične vesti.

— Aneksija Reke odložena na 16. mar-
ca. Radi bolezní italijanskega kralja, ki ho-
če osebno prisostvovati aneksiji Reke po
Italiji, je bila aneksija preložena na dan
16. marca.

— Rusija in društvo narodov. Po po-
ročilih moskovskih »Izvestij« se sovjetska
vlada ne bo spustila v razgovore o pristu-
pu sovjetske Rusije v Društvo narodov,
ker je Društvo narodov samo orožje v ro-
kah velenil za podjarmljenje »malih držav«.

— Čičerin pride v Rim? »Petit Pari-
sien« prinosa vest, da bo prišle v nakraj-
nem času do sklenitve sporazuma med Va-
tikonom in sovjetsko Rusijo. O priliki po-
pisa sporazuma bo prišel v Rim baje tudi
komisar za zunanje stvari Čičerin, ki bo
sprejel v avdienci pri papežu.

— Ventilez odide takoj po proklamaci-
ji republike na propagandno potovanje v
glavna mesta antante. Kot prvo bo obiskal
Rim.

— Tridesetletnica procesa proti češki
»Omladin«. S ponosom lahko praznujejo
Čehi jubilej obsodbe, ki je pred tridesetimi
leti vrgla v večletne ječe zastopnike mlade
generacije, ki so se osmislili pomati na
trilih nogah stoječi habsburški tron.
Dne 21. febr. 1894 je bilo obsojenih 68 ve-
lezidaje obtoženih mladih čeških revolucionar-
jev, študentov in delavcev, na skupno
96 let, 2 meseca in 28 dni. Uporni duh
»Omladincev« je bil za vse pozneje poli-
tično življenje češkega naroda neprecenli-
vega pomena, bil je zarodek protivstrij-
škega in protidinastičnega gibanja, ki je
doseglo svoj višek v nastopu čeških legij
proti avstrijski vojski na galitski in italijan-
ski fronti. V letih devetdesetih napredna
češka mladina z očiščeno politiko čeških
strank ni mogla več soglašati. Narodna za-
vest je bila uspravna v mnenju, da se je
treba pomiriti z obstoječim dejstvom av-
strijske nadvlade nad zemljami češke kro-
ne in da za Čeha ni mesta izven mej mon-
arhije. »Omladinci« so s fanatizmom veru-
jevali mladine nastopiti proti tej politični
resnaciji. Sila dinastije je bila v armadi in
med njo so zanesli prve bacile antimitila-
rizma. Proti temu delovanju je kmalu na-
stopila avstrijska vlada in uprizorila
»omladinski proces«, ki je pa le pokazal,
kako bolna je že v svoji notranjosti habs-
burška monarhija. Umrli je pred petimi leti
na posledičen ran, od katerih so ji prvo
zadali češki »omladinci«.

— Napeti odnosi med Japonsko in
Rusijo. Po poročilih iz Tokia so odnosi
med Rusijo in Japonsko zelo napeti. Angle-
ški dopisniki celo poročajo o nevarnosti
prekinjenja diplomatskih odnosov. Japo-
nski zastopnik lista »Nipon« v Moskvi bo
dobil ukaz, da takoj zapusti mesto. Sličen
ukaz je bil poslan tudi japonskemu konzulu
v Vladivostoku. Japonskemu poštenu ku-
rirju je bilo prepovedano potovanje skozi
Sibirijo.

— Nakupi sovjetske vlade. Sovjetska
vlada je določila za 1. 1924 vsoto 20 milio-
nov zlatih rubljev za nakup gospodarskih
strojev v inozemstvu. Pri strojnih tovar-
nah v Sojuzu soc. sov. rep. je naročila go-
spodarskih strojev za 17 milijonov zl. rub.

— Rusko-angleška trgovska zbornica.
Te dni se je v Moskvi prvo zaseda-
nje rusko-angleške trgovske zbornice, ki
ima po svojih statutih nalogo, da na gospo-
darskem polju zbliža SSSR z Anglijo na
podlagi trgovsko-industrijskih interesov.

— Angleška vlada je uspeša s svojim
predlogom, da se sme zvišati predvojna
najemnina samo za 25 odstotkov, medtem
ko je bil dosedaj dovoljen povešek 40 od-
stotkov.

— Obljube Mac Ado-a. Demokratiški
kandidat za predsedniško mesto Mac Ado-
je izjavil, da bo v slučaju, da bi bil izvo-
ljen za predsednika sklical v Washington
razoročitveno konferenco.

Slovanski svet.

s Prenos kosti Henrika Sienkiewicza.
Odbor za prenos slovenskih ostankov veli-
kega poljskega romanopisca Sienkiewicza
iz Švice na Poljsko je konča vse predpri-
prave. Prevoz bo imel značilne velike na-
rodne manifestacije. Kosti položijo k ve-
nemu počitku v kripli varšavske katedrale
sv. Janeza.

s Velika polska narodna ustanova. —
Znani poljski patriot grof Ladislav Za-
moyski in njegova sestra Marija sta poslala
predsedniku poljske republike listino, v ka-
teri poklanjata kot poslednja svojega rodu
veelposlovno Kuznjice pri Zakopanah in
Kurnik na Poznanjskem poljskemu narodu.
Na teh ogromnih posestvih naj se sezidajo
razni kulturni zavodi ki naj se vzdržujejo
iz dohodkov posestva Z grofovskim dvo-
rom v Kurniku je dobila poljska država
tudi eno največjih knjižnic na Poljskem.

s Rusko-poljski odnosi. Moskvska
»Izvestija« so priobčila te dni razgovor
novega poljskega poslanika v Moskvi, Da-
rovskega z nekimi boljševiškim žurnali-
stom. Darovski, ki je znan kot odlični po-
znavelec ruskih gospodarskih razmer, gle-
da zelo optimistično na razvoj bodočih ru-
sko-poljskih odnosov. Po njegovem mne-
nju ni med Poljsko in Rusijo nobenih veli-
kih načelnih vprašanj. Zato je treba v prvi
vrsti skleniti trgovsko pogodbo, urediti
transitno vprašanje, vstvariti konzularno
konvencijo in ratificirati poštni sporazum.
s Število dišakov na petrograjski uni-
verziteti znaša po podatkih uradnih »Izvestij«
307.000.

Drobne vesti.

Za ameriškega poslanika v Rimu je
imenoval senat senatorja Fletchera.

Za kontrolo madžarskih financ bo de-
legiral Društvo narodov znanega finanč-
nika Hardinga.

Osemurni delavnik v Poljski. Pred-
sednik poljske republike je ratificiral v pri-
sotnosti delegata mednarodnega biroja de-
la v Genovi Thomasa mednarodno konven-
cijo o osemurnem delavniku.

Max Linder, znani francoski filmski
igralec, ki se nahaja na Dunaju, je posku-
šal izvršiti skupno s svojo ženo samomor.

Na albanskega ministrskega predsedni-
ka Zoga je bil v soboto izvršen atentat. Ko
je hotel stopiti v dvorano skupščine, ga je
na hodniku napadel študent Valter Bekir
ter izstrelil proti njemu tri strele. Predsed-
nik je bil lahko ranjen.

K tragediji v Mayerlingu. Bivši načel-
nik avstrijske policije Besaner odločno za-
nika vest, da bi bila baronica Večera še
živa. On je osebno prisostvoval njenemu
pogrebu v Heiligenkreuzu.

Romunska kraljica Marija je odpoto-
vala v Rim. Iz dvorskih krogov prihajajo
informacije, da je njeno potovanje v zvezi
s poroko romunskega princa Nikole z itali-

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDA-
LIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 8. uri zvečer.

Torek 26. febr.: Zaprto.

Sreda 27. febr.: »Othello«. Red A.

Četrtek 28. febr.: »Tri maske, Smešne pre-
ciioze, Priljudni komisar«. Red D.

Petek 29. febr.: »Beneski trgovci«. Red C.

Sobota 1. marca ob 3. uri pop.: »Mogočni
prstan«, diška predstava. Izven.

Nedelja 2. marca ob 3. uri pop.: »Ugrablje-
ne Sabinke«, ljudska predstava. Izven.

Ob 8. uri zvečer: »Danes moro idi«. »zv.

Ponedeljek 3. marca: »Tri maske, Smešne
preciioze, Priljudni komisar«. Red E.

Torek 4. marca: Zaprto.

Opera:

Torek 26. febr.: Zaprto.

Sreda 27. febr.: »Traviata«. Red F.

Četrtek 28. febr.: Zaprto (generala vaja).

Petek 29. febr.: »Traviata«. Red E.

Sobota 1. marca: »Poljub« slavnost. pred-
stava. Izven.

Nedelja 2. marca: »Prodana nevesta«, slav-
nostna predstava Izven.

Ponedeljek 3. marca: Zaprto.

V torek dne 26. februaria ostane opero-
no gledališče zaprto in to vsled obolelosti
nekaterih članov in pa vsled potrebnih
zadnjih skušeni za prihodnje novitete

I VII. muzikalno predavanje. Ze v sed-
mič je letos dvorana Filharmonične družbe
odmevala hvaležnega priznanja naše mladi-
nine prirediteljem in sodelujočim na mladinskih koncertih, ki so vzbudili v mladih
srceih vročo ljubezen do umetnosti, glasbe
Izbera predavanj je doslej kazala srečno in
umsko roko. Nedeljski tema »Mladinski
pesem in harfa« je seveda v mladini našel
še več odmeva kot dosedanja predavanja
tembolj, ker so se izvajale otroške pesmi
od pevki, ki jih vseskrat radi in z užit-
kom poslušamo Ga. Lovčeta v je ne-
dosežna interpretacija Pavčič-Pavčičeve-
ga Cicibana in otroških pesmic vobče. Zla-
sti briljantno je podala slajno Musorgske-
ga »V kotu« iz zbirke »Iz otroške sobice«.
Mladina je pri ljubljenski pevki aplaudirala
brez konca in kraja. — Gde Saxova »e-
uvaj v operi in pohvalno je nastopila tudi
na mladinskem koncertu. Ljubko je zaela
Adamičevi »Uspavankov« in »Burjo«. Na
koncu koncerta pa Gounoda »Ave Marijo«. —
G. Subelj, ki letos začelna s svojimi
nastopi v operi, zasluži priznanje za pred-
našanje štirih novih, izredno lepih mladinskih
pesmi Marija Kozola ki je solista sam
spremljal na klavirju. Umetnica na harfo
gled. Dobra vsaka pa je mladeži prelest-
no zaigrala Rubinsteinovo »Romanco« in le
pohvalno sodelovala v družbi z g. prof.
Jerajem (viola) in g. Hribarjem (harmonika)
pri Gounodovi »Ave Mariji«. Mladina je bila
vsem solistom, solistinjam ter spremlje-
valcem (gg. Kozor in prof. Jeraj) zelo ro-
dodarna s pohvalo. Marsikatero točko je
bilo treba ponoviti in je zato predavanje
trajalo čez normalni koncertni čas. — Uvo-
doma je g. prof. Gribing v kratkih besedah
govoril o mladinski pesmi, ne skla-
deli in o instrumentu »harfi«.

I Obilujoče umetnike opozarjamo vno-
viti na izredni občni zbor Udruga, ki se
bo vršil 1.

Gospodarstvo.

Naše gospodarstvo in italijanski kapital.

Italijanski ekonom Mancinelli je napisal v »Il Momento Economico« članek, ki je zelo karakterističen za italijanske razmere v naši državi. Z ozirom na to, ker so postali s sporazumom odnošaji med našo kraljevino in Italijo povsem drugačni, kakor pa so bili do sedaj in ker se bodo ti odnošaji s sklepom trgovinske pogodbe še bolj izkristalizirali, naj opozorimo na cilje italijanskih gospodarskih krogov v naši državi.

Mancinelli uvodoma zelo hvali naše gospodarstvo in našo gospodarsko politiko ter ji daje vse priznanje. Iz tega izvaja, da zasluži naša država s strani italijanskih gospodarskih krogov polno zaupanje in da si mora italijanski kapital poiskati in najti udeležbe v Jugoslaviji.

Z ozirom na medsebojno lego in obojestranski položaj se Italija in Jugoslavija v skupnem gospodarskem delu ne bosta medsebojno izkoriščali, pravi Mancinelli, temveč le spopolnjevali... V Jugoslaviji, odnosno v Srbiji, je že precej izdatno udeležen francoski kapital, Namera Italijanov ni, ta kapital izpodrinuti, ampak poiskati udeležbovanja poleg njega. To bo tem lažje, ker je francoski kapital v svojem delu v inozemstvu bolj stabilne narave, dočim je italijanski mnogo okretnejši.

Cilje, ki jih zasleduje Italija s svojo zunanjo gospodarsko politiko, označuje Mancinelli za nadaljevanje stare rimske vzhodne politike. Rim je razvijal politiko populacije in kolonizacije na zahodu in politiko infiltracije ter penetracije na vzhodu, izvzemši v tedaj nenaselejenih planotah Dakije (sedanje Rumunije) kjer je naselil cesar Trajan rimske koloniste, ki so se potem razširili. Narodni interesi, to so ekonomski, politični in socialni, tako zaključuje Mancinelli, pozivajo sedanjo Italijo in Jugoslavijo na skupno pot progresa.

Italijanski kapital, ki je pretesno natrpan na malo produktivnem terenu, bo gotovo iskal udeležbe na ugodnejših tleh, o tem ne dvomimo. In da bo zanj najugodnejši teren, tudi ni dvomljivo. Specijelno za našo državo pa je zelo važno vprašanje, če si je želeli take rešitve vprašanja inozemskega kapitala.

Udeležba italijanskega kapitala v našem gospodarstvu ne bo ostala samo udeležba kapitala, ampak tudi most za invazijo italijanskih delovnih sil v našo državo. V taki zvezi pa je udeležba italijanskega kapitala pri nas — dasi ravno bi bila sicer za naš gospodarski razvoj koristna — brez dvoma škodljiva, oziroma vsaj vsi korist te udeležbe bi odtehtala škoda, ki bi jo utrpelo naše prebivalstvo, specijelno delavstvo, z italijansko invazijo. Zato more naš življenj in smejo naši gospodarski krogi akceptirati samo tako udeležbo italijanskega kapitala, ki ne bo uvajala k nam italijanskega življa.

Sicer tudi ta način rešitve vprašanja udeležbe tujega kapitala v naši državi ni ravno najpopolnejši iz nacionalnih motivov, specijelno za Hrvate in Slovence. Toda računati moramo z njim; obenem pa bo treba strogo paziti, da ta kapital ne dobi premoči v našem gospodarstvu in da ne bo spravljaj k nam italijanskega življa. Nasprotni ne smemo biti nobenemu inozemskemu kapitalu, ker vsakega potrebujemo — in moramo biti prav za prav še veseli, da ga sploh dobimo, — skrajna predznost pa nam je potrebna iz gospodarskih in političnih razlogov zlasti pri italijanskem kapitalu.

VZORNA GOSPODARSKA ZAKONODAJA.

Ni še dolgo, kar je priobčil naš list članek o posredniških gospodarskih zakonodajah. Tudi več drugih listov se je ob raznih prilikah izrazilo proti sedanjim praksam naših gospodarskih zakonodaj, toda zdaj se, da smatramo merodajni krogi pri nas, da je ljudstvo tu radi njih, ne pa oni radi ljudstva, kajti do sedaj se ni bilo opaziti, da bi se odločujoči faktorji v Beogradu tudi bili zmenili za upravičene zahteve in nasvete gospodarskih korporacij.

Gospodarski zakoni globoko posegajo v gospodarsko življenje države; saj ni čudo, kajti oni ga urejujejo, usmerjajo in so zato, da omogočijo gospodarskemu življenju naluspešnejši napredek in razmah. Zato pa si je nemogoče predstavljati dober gospodarski zakon, ki ga niso vsestransko proučile vse gospodarske korporacije in institucije, katerih se tiče, predno je osnutek predložen zakonodajni korporaciji. Gospodarsko življenje je tako občutljivo in segajo njegove niti v tako številne posamezne panoge, da je neobhodno potrebno, da tak osnutek natančno prouči vse zainteresirane korporacije, strokovnjaki teoretični in praktični, če nečemo, da bo sicer koristno zamisljen zakon povzročil le zmedo in škodo. Tega se zavedajo vse moderne države in se po tem tudi ravnaajo; naša država pa dela tudi na tem polju izleto. Sicer ne vedno; nekateri zakonski osnutki so bili pred predložitvijo narodni skupščini vpošani gospodarskim korporacijam in interesom, toda ta praksa pri nas še vedno ni splošna, še vedno ni pravilo, kakor bi moralo biti. Zato so v naši zakonodaji tudi možne take kurioznosti, kakor je n.

pr. naš takšni zakon, ki je pokazal že koi po uzakonitvi najno potrebo spremembe. Sedaj se dogaja zopet nov slučaj skrajno površne gospodarske zakonodaje v naši državi, namreč slučaj naše nove carinske tarife.

Kakor je naš list že poročal, se pripravila v Beogradu nova carinska tarifa. Osnutek je sedaj že dogotovljen. O njem je znano našim interesom toliko, da nosi nova carinska tarifa karakter visokega protekcionizma. V primeri s sedanjimi carinskimi postavkami in v 800 procentno ažijo so mnoge nove postavke podvojene, tako da bo plačati pri uvozu blaga 50 do 100 odstotkov več, kakor je bilo dosedaj.

Toliko je torej znano o novi carinski tarifi našim gospodarskim krogom, v interesu katerih naj bi bila nova tarifa.

Dolžnost vlade bi bila, da izroči ta osnutek — kakor tudi vse ostale gospodarske osnutke — domačim interesom najprej v pretres, da se morajo izjaviti o njem in izraziti svoje predloge.

Z metodami, kakršne opažamo sedaj le preprosto, ne bomo prišli daleč. Ljudje, ki ne dohajajo toka časa in ki s svojimi zastarelimi nazori zaostajajo, naj zaostanejo in naj gredo med staro šaro, kamor spadajo. Tudi to bo v korist našega narodnega gospodarstva.

× **Cenik za zavarovanje valute pri izvozu.** Generalni inspektorat financa ministarstva je izdal nov cenik za zavarovanje valute pri izvozu z veljavnostjo od 15. do 29. februarja, po katere se mora zavarovalni cenik pri izvozu v smislu čl. 16 deviznih predpisov z dne 23. sept. 1921. Postavke novega cenika so sledeče: Pšenica 330, rž 270, ječmen 260, oves 240, koruza (30 odst. (kov defektna) 150, bela moka za luksuzno pecivo 550, isto »a« 540, bela moka »a« 400, krupna moka »a« in »a« 440, črna moka »a« 310, »a« 290, ječmen za krmo 190, otrobi 150, koruzna moka 250, konji za klanje in torjenje težki (slovenski) 6000 D za glavo, lahki tovarni 5000, gorski mali (makedonski) 2000, osi 1000, mezel 2000, voli in bikli par do 7000 kg 3000 do 900 kg 4000, nad 900 kg 5000, krave 2500, teleta do 70 kg 1000, cvni 200, janjci 100, svinje par 140—220 kg 2500, preko 220 kg 3500, mast (za 100 kg) 3200, suho svinjsko meso 3200, poletna salama 2500, zimska iz debelo sekanega mesa 6500, drobno rezanega mesa 8000, soljena slanina 3100, sveža 3100 prekajena 3200, šunka 4500, sveže svinjsko meso 2600, goveje sveže meso 1600, domače klobase 3000, krkave klobase 2000, soljeno kozje meso 1200, suha čreva (1 in pol kg) 7000, volovske kože 2200, kravje 2000, kože juncev 1800, telet 3000, jagnjet 3000, larevec 7000, ovac 2500, kozje 3000, zajčje 15 za kos, dihurjeve 90, lazbje 110, kože divje mačke 110, volčje 130, lisčje 350, kože kune 1000, vidre 1000, suhe volovske (100 kg) 5000, konjske suhe 3000, suhe slije (70 do 73) v vrečah 900, (80 do 83) 800, (93 do 100) 650, (100 do 120) 550, (120 do 130) 450, etvirane v zabojih 100 D kg odstotkov dražje kakor v vrečah, suhe hrustle 150, jaboča 200, konzervirano sadje s sladkorjem 2000, brez sladkorja 1000, purice žive, 60 D za glavo, goske 80, race 30, kokoši 25, zaklane purice 3000 D za 100 kg, gosi 4000, race 3000, kokoši 2000, sveža jajca zaboj 1440 komadov 2800, surova konjopila 20 D, za 100 kg, konjopila 1000 D za 100 kg, les za kurjavo 10.000 kg 2200 D; ogelje 9000, staveni les 700 za kubični meter, rezan smrekov staveni les 900, strgan 900, binkov staveni les parjen 900, neparjen 400, okrogel hrastov les 500, hrastovi pragi (1.60—2.20) 30 D za kos, hrastov les, rezan 2000, bukov pragi 300, gradbeni material plemenitega lesa 1000 D za kubični meter, telegrafski drogi (7—9 m) 50 D za kos, rakiški cement 10.000 kg 6000, beočinski 7000, dalmatinski 4500, hrvatski in slovenski 6000.

× **Carinska konferenca.** V Murski Soboti in v Prekmurju sploh vlada jako zanimanje za iste, kar se je pokazalo 12. t. m. na drugi carinski konferenci v Murski Soboti. Udeležba je bila jako obilna iz vzroka, ker se nekaj govori o premostitvi carinarnice Murska Sobotna in Gornja Radgona v Ljutomer odnosno o ustanovitvi glavne carinarnice I. reda v Ljutomeru ter ukinitvi zadnjih dveh carinarnic. Muzim mogoče ni znano, da je ministrstvo financ omejilo delokrog carinarnic II. reda. Carinarni ne smejo blaga, ki se carini »valorema«, t. j. po vrednosti in pr. avtomobili, bicikli itd., dalje skoro vse manufakturno blago I. dr. Navedeno se mora carinirati pri carinarnicah I. reda ter prihaja za ceo Prekmurje vpoštev oddaljen Maribor. Jasno je, da pomenijo že same omejitve velike udarce za celo gospodarstvo Prekmurja ter ni potrebno razpravljati, kaj bi pomenila ukinitve carinarnice Murska Sobotna in Gornja Radgona. — Radi tega so na tej carinski konferenci vsi zainteresirani ogorčeno protestirali proti temu namenu. Predavanja, debate, resolucije so po poljanitih Sobotskega upravnika g. Pirca, Gnr. Radgonskega upravnika g. Tamiša, carinika g. Živkovića dala jasno sliko, kako škodo ima prebivalstvo Prekmurja že s samo omejitvijo. Država si je na ta način zmanjšala dohodke, a pri tem indirektno podpira tihotapce, ki so in ostanejo največji konkurenti trgovcev, pa tudi krovoselj in sovražniki naroda ter države. Upajmo, da ostane omenjena govorica o premostitvi carinarnice samo govorica, a da že ista zbudí čim večje zanimanje za carinske konference, na katerih imajo zainteresirani priliko podati svoje mišljenje in želje.

× **Neko tatarsko vest** je poslal mariborski poročevalec zagrebškega »Morgena« v ta list in »Morgen« jo je seveda priobčil. Po tej vesti grozi v Mariboru 60 do 70 insolventnih davstavnov vemo, da je v naši trgovini marsikaj gnilega, kar bo morao odpasti, vendar o kakih takih epidemijah, o kakršni fantazira »Morgen«, ne more biti niti govora. Malo čudno morajo biti »Morgen«-ove tendence, da priobčuje take amerikalanske »race«.

× **Vrednostna pisma za inozemstvo.** Od 1. marca dalje bo odprt promet z vrednostnimi pismi med našo državo, Poljsko, svobodnim mestom Odanskim in Egiptom.

× **Madžarske reparacije.** Med Madžarsko in našo državo se vodi pogajanja, da bi nam odstopila Madžarska večje število lokomotiv, vagonov in raznih strojev. Vse to bi prevzela naša država kot reparacije mesto gotovega denarja.

× **Primanjkljati italijanski državni železnice** je znašal leta 1923 906.401.513 lir. Od leta 1922 se je zmanjšal za 351.000.000 lir.

Tržna poročila.

ZITO.

Tedenski pregled. Radi porasta dinarja na 7.60 je splošna trgovina popolnoma prenehala, z njegovim oslabljenjem na 7.25 pa so se cene učvrstile. Vendar bodo morale nazadovati, zlasti v našem Primorju, kjer imajo hudo konkurenco v italijanskem blagu (moka). — Boljše vrste bačke moke so notrile povprečno 535—540, slabše 515—520 dinarjev; zagrebška pariteta 565—575 po kakovosti. V pšenici je bil promet neznan; kupčevali so splošnega po 315, na to po 320—330 na bački postaji. V Slavoniji in Sremu po 330—345. Po koruzi je bilo povpraševanje precej živahno, dočim so bili dovozi in ponudbe majhni. Bačka postaja je notirala 235—245, sremska pa 240—250 dinarjev. Po ječmenu precej povpraševalo pivovarji in ga plačevalo po 300 D na naloženih postaji. Oves je ostal v ceni neizpremenjen in so povpraševali po njem za ceno 280—290 D zagrebške paritete. Fižol, beli 700, mešani 550—600, češnjevec 780—800 dinarjev.

Dunaj, 22. febr. Domača pšenica 3150 a. kron, jugoslovenska in rumunska 3500—3550 a. kron. Rž 2900, ječmen 3780, koruza 3000, oves 2750, moka »a« domača 5700, madžarska 5400 a. kron.

Budimpešta, 22. febr. (V tisočih madžarskih kron.) Pšenica 235—252, rž 195—197, ječmen za krmo 200—220, za pivovarje 220—235, oves 220—235, koruza 195—202, otrobi 137—142, lucerna 8—9.

ŽIVINA.

Maribor, 23. februarja. Na svinjski sejem dne 22. februarja 1924 so prignali 75 svinj in 2 koz. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari 200 do 250 D, 7 do 9 tednov stari 400 do 450, 3 do 4 mesece stari 650 do 800, 5 do 7 mesecev stari 1200 do 1300, 8 do 10 mesecev stari 1450 do 1650; eno leto stari po 1700 do 2000 D komad. 1 kg žive teže 20 do 22.50 D, 1 kg zaklane teže 20 do 30 D, kože po 300 do 375 dinarjev.

Praga, 22. febr. Meso: ovce 9—17, telata 12—16, koze 8—12, svinje domače 13—14, kolandske 13—15, danske 11—14.50, švedske 12—13.75, voli 11—13.50, bikli 12—14, krave 8—13.

JAJCA.

Zagreb, 15. febr. Cene še vedno naraščajo. Izvoz v Anglijo je prestal radi stiske pristanjskih delavcev. Izvoz v Francijo je ravnotako prenehal, ker je tamkaj domača produkcija zadostna in ker tudi valutarne razmere povzročajo nerentabilnost izvoza. Doma nakupujejo (na Hrvatskem) jajca po 1.05 dinarjev.

× **Izvoz našega vina v Avstrijo.** Izvozniki vina so zaprosili trgovskega ministra, da jim dovolji za izvoz vina v Avstrijo iste olatjave, kakor so jih imeli za izvoz vina v Madžarsko.

× **Taksa za mednarodno zrakoplovstvo.** Komisija za mednarodno zrakoplovstvo je na svoji sedaj dohodli prispevke, ki morajo plačati posamezne države za vzdrževanje te komisije. Na našo državo odpade letno 10.000 francoskih frankov.

× **Dalmatinski ribiči** so zahtevali od ministrstva za poljedelstvo, da se odzane njegove koncesije raznim podjetjem, ki love školjke v morju na umetni način ter s tem uničujejo številne male eksistence.

× **Nemške državne železnice** postane popolnoma samostojno podjetje, ki ga bodo upravljali neodvisno od državne uprave. Nadzorstvo pa bo imel še vedno prometni minister.

× **Prevzem zlata blivše Avstro-ogrške banke.** Ta teden prevzame naša komisija v Budimpešti drugi obrok našega dela zlatega zaklada blivše Avstro-ogrške banke v Budimpešti. Prejeli bomo 3 in pol milijona zlatih kron ki se bodo uporabile za kovinsko podlogo naše Narodne banke.

× **Češkoslovaško-madžarsko trgovsko zbornico** nameravajo ustanoviti v Pragi ali Budimpešti. Zadevna posvetovanja so v teku.

× **Madžarska krona** si je v sredo na praški borzi deloma opomogla. Dvignila se je od 5.5 na 9.

× **Madžarsko posojilo.** Kakor poročajo iz New Yorka, je ameriški del madžarskega posojila v znesku 20 milijonov dolarjev že zagotovljen.

× **Obtok bankovcev v Rusiji** je v januarju porastel za 2.250.000 červoncev na 28.000.000 červoncev ali 280 milijonov zlatih rubljev. Emisije so se v zadnjem mesecu radi povišanih zahtev narodnega gospodarstva skoro podvojile. Kritje bankovcev z zlatom in tuljimi valutami je naraslo od zadnjega meseca za 1% na 51%.

× **Zvižanje izvozne carine na bencin v Romuniji.** S 1. januarjem tekočega leta je bila povišana v Romuniji izvozna carina na lahki in težki bencin na 8000 lejcev za vagon (10.000 kg). Carino je treba plačati v močni valuti; podlago za preračunavanje tvorijo angleški funti.

DOBAVE.

× **Dobava kolesnih obročev.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje dobavo 20 kom. kolesnih obročev iz bazičnega, martinovega, plavnege jekla. Pogoj se nahajajo na vpogled vsak delavni dan od pol 11. do 12. ure dopoldan pri ekonomskem odeljenju (Gospodarska cesta, nasproti velesejmi), kateremu je vposlati kolekovane ponudbe do 4. marca 1924.

× **Dobava osi za vagon.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje dobavo 20 kom. osi za vagon. Pogoj se nahajajo na vpogled vsak delavni dan od 10. do 12. ure dopoldne pri ekonomskem odeljenju (Gospodarska cesta), kateremu je vposlati kolekovane ponudbe do 8. marca 1924.

× **Dobava bele kovine.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu se bo vršila dne 13. marca t. l. ofertalna licitacija glede dobave 15.000 kg bele kovine.

× **Dobava raznih žebeljev.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 14. marca t. l. ofertalna licitacija glede dobave raznih žebeljev.

× **Dobava gumijevih ceví.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 14. marca t. l. ofertalna licitacija glede dobave gumijevih ceví.

× **Dobava pil.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 14. marca ofertalna licitacija glede dobave 10.000—12.000 komadov pil za ostrenje.

× **Dobava žarnic.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 14. marca t. l. ofertalna licitacija glede dobave večje količine žarnic.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

Iz astronomije.

Naš planetni sistem.

Razen malih planetoidov obkroža naše sonce 8 svetovnih teles, ki im pravimo planeti, med katere spada tudi naša zemlja. Verjetno je, da šteje naš planetni sistem še več takih svetov, toda zaenkrat nam tega ni mogoče nepobito dokazati. Prvi, torej soncu najbližji planet, je Merkur. Oddaljen je od sonca le 0.3871 razdalje med našo zemljo in soncem, ki jo rabimo v astronomiji kot enoto mero. Merkur je mnogo manjši kakor naša zemlja; njegov premer meri le 4780 km, tako da odgovarja njegova površina približno površini dveh naših zemeljskih kontinentov, Azije in Afrike. Svojo pot krog sonca dokonča v 88 dneh; tako dolgo je torej Merkurjevo leto. Kako dolg je njegov dan, ne vemo natančno. Gostota materije, iz katere sestoji, je večja kakor gostota zemeljske; če vzamemo zemsko kot mero = 1, je Merkurjeva 1.05. Prava specifična teža njegova znaša 6.7. Drugi planet od sonca proti nam je Venera. Njen premer znaša približno 12.600 km, skoro ravno toliko kakor premer naše zemlje in sta ti dve svetovni telesi torej skoro enako veliki; njena specifična teža pa je manjša, le 0.81 zemeljske ali 4.9 absolutne. Da obhod pot krog sonca, rabi 224 dni in 7 ur. Njena oddaljenost od sonca znaša 0.7233. Tretji planet je naša zemlja; njena specifična teža je 5.56, njen premer 12.760 km; krog sonca, od katerega je oddaljena 149.500.000 km, se zavrti v 265 dneh in nekaj urah in minutah, to je naše leto; krog svoje osi v 23 urah, 56 minutah in 4 sekundah, to je naš dan. Svojeke spremeljevalca, meseca, ima med notranjimi planeti, to je štirimi najbližjimi soncu, le zemlja. Meščev premer znaša 3.480 km, njegova specifična teža pa 4.3. Naslednji in zadnji notranji planet je Mars. Mars je skoro polovico manjši od naše zemlje; njegov premer znaša le 6.750 km; gostota materije je v razmerju z našo zemljo 0.7, absolutno pa 4. Krog sonca se zavrti v 686 dneh, tako da je njegovo leto skoraj še enkrat daljše kakor zemeljsko; krog svoje osi se zavrti v 24 urah, 37 minutah in 23 sekundah. Dan na Marsu je 41 minut daljši kakor na zemlji. Od sonca je oddaljen 152.

Dolgo so astronomi bili mnenja, da med zadnjimi notranjimi planeti in prvim zunanjim, to je med Marsom in Jupitrom, ni nobenega svetovnega telesa, v prošlem stoletju pa so naenkrat odkrili prvo telo in v teku naslednjih desetletij so astronomi našli v oddaljenosti približno 2.8 od sonca cele stolpe majhnih svetov, katerim so naredi skupno ime asteroidi ali planetoidi. Do 1. 1921 so jih našli že krog 1000. Največji med temi planetoidi merijo v premeru 700 km (Ceres), 498 km (Palas), 385 km (Vesta) itd., najmanjši pa komaj nekaj kilometrov. Prvi med zunanji planeti, oddaljen 5.2 od sonca, je največji planet našega sistema, mogočn Jupiter. Jupiterov premer meri na ekvatorju 145.100 km, od pola do pola pa 136.100 km in je torej ta kolos 11.8krat večji kakor naša zemlja, ali deseterkrat manjši kakor sonce samo; vendar znaša njegova relativna gostota le 0.25, absolutna pa 1.3. Njegov leto, to je potovanje krog sonca, traja 11 let in 15 dni, njegov dan pa je dolg le nekaj nad 9 ur. Jupiter se vrti krog svoje osi 75krat hitreje kakor naša zemlja. Astronomi so že l. 1610 odkrili, da spremljajo Jupiter štiri lune, v zadnjih tridesetih letih, to je od 1892 do 1. 1914, pa so zaznamovali z modernimi pripravami še pet novih, manjših. Najbližja Jupitrova luna meri v premeru je 160 km in ga obleti v 11 urah, 57 minutah in 4 sekundah; dočim potrebuje naša zemeljska luna za to do 28 dni. Ta mala lunica je oddaljena od Jupitrove površine le 107.000 km. Druga luna meri v premeru 3.950 km in je torej večja od naše zemeljske; oddaljena je od njega 420.000 km in ga obleti v 1 dnevu, 18 urah in 30 minutah. Tretja meri 3.300 km, je oddaljena 670.000 km in ga obleti v 3 dneh in 13 urah. Četrta meri 5.720 km, je torej večja neoo planet Merkur; njena oddaljenost znaša 1.067.000 km, njen oblet pa 7 dni in 4 ure. Peta luna je nekoliko manjša, toda še vedno večja kot Merkur in meri 5.380 km, je oddaljena 1.877.000 km od planetovega središča in rabi, da ga obleti, 16 dni, 16 ur in 30 minut. Šesta Jupitrova luna, ki meri v premeru le 120 km in je od središča oddaljena za 160 planetovih polmerov, ga obleti v 251 dneh. Odkrita je bila l. 1904. Sedma, odkrita l. 1905, je oddaljena za 167 polmerov, rabi za oblet 260 dni in meri v premeru le 50 km. Osmo luna je oddaljena za 330 planetovih polmerov ali 0.1713 astronomične enote, to je za polovico manj kakor Merkur od sonca. Ta luna, odkrita leta 1908, je malo teža 17 veličine in obleti Jupiter komaj v 2.3 leta. Končno pa je bila l. 1914 odkrita še deveta, za 345 polmerov oddaljena luna, ki rabi za svojo krožno pot celih 80 naših dni. Najzanimivejša med Jupitrovimi lunami je osma, ker se vrti krog njega v nasprotni smeri kakor naša zemeljska in vse ostale Jupitrove.

Za Jupitrom pride skrivnostni Saturn s svojim obročem. Oddaljen je od sonca 9.5krat bolj kot naša zemlja in rabi za oblet sonca 29 naših let in 167 dni. Njegov ekvatorialni premer znaša 123.000 km, polarni pa je za 10.700 km krajši; je torej 9.5krat večji kot zemlja. Tudi saturn, kakor Jupiter, se vrti naglo krog svoje osi in znaša dolžina njegovega dneva le nekaj nad 10 ur. Njegov obroč meri od enega do drugega zunanjega roba 27.800 km, ali po Meymannovi trditvi z redkejšim zunanji podaljškom skoro še enkrat toliko. Saturn ima 10 lun. Najbližja, Mimas, ima 470 km v premeru in obleti planet v 22 urah in 37 minutah. Druga je Ezele dusa s 590 km premera in z 1 dnevom, 8 urami in 53 minutami obleta. Tethys meri 920 km; oblet znaša 1 dan, 21 ur in 18 minut. Dione je malo manjša in rabi za oblet 2 dni, 17 ur in 41 minut. Peta je Rhea s 1200 km in 4 dnevi, 12 urami in 25 minutami obleta. Razdalje teh šestih lun od planeta so v polumerih: Mimas 3.1; Enzeladus 3.9; Tethys 4.9; Dione 6.3; Rhea 8.7 in Titan 20.2. Titan ima v premeru 4000 km. Hyperion je oddaljen 24.16 polmera. Tethys pa 24.49; prvi rabi za oblet 20 dni in 20 ur, drugi 21 dni in 7 ur. Obe luni sta zelo majhni. Japetus je oddaljen za 59 polmerov, je nekaj manjši kot Titan in rabi za oblet 79 dni in 8 ur. Zadnja luna, Phoebe, odkrita l. 1898, je oddaljena za 214 polmerov, ali 13.000.000 km in rabi za oblet 440 dni. Tudi ta luna se vrti v nasprotni smeri, kakor osma Jupitrova.

Do leta 1781 je bil Saturn zadnji znan planet, tega leta pa je bil odkrit še sedmi, ali tretji zunanji — Uran. Uran je oddaljen

19.19 ali 2.869.000.000 km od sonca, krog katerega potuje 84 let in 7 dni. Njegov premer meri 57.600 km, specifična teža znaša napram specifični teži naše zemlje 0.23 ali absolutno 0.99. Planet je štirikrat večji od naše zemlje, njegov dan pa znaša le 10 in tri četrt ure in vrti se krog svoje osi od vzhoda proti zapadu; torej narobe od drugih. Uran ima kolikor vemo danes 4 lune in sicer: Ariela, Umbriela, Titanijo in Oberona. Največja je Titanija, ki meri v premeru krog 900 km. Oddaljene so po vrsti: 202.000 km; 285.000 km; 464.000 km in 620.000 km. Njihov oblet znaša: 2 dni, 12 ur, 39 minut; 4 dni, 3 ure, 28 minut; 8 dni, 16 ur, 56 minut in 13 dni, 11 ur in 7 minut. Tudi Uranove lune se vrte narobe. Osmi, zadnji do danes znani planet našega solnčnega sistema, je l. 1846 odkril Neptun; oddaljen je od sonca 30 enot ali 4.467 milijonov km in rabi, da ga obleti 164 let in 280 dni. Njegov premer meri 52.900 km; absolutna gostota njegove materije znaša 1.1. Do danes smo mogli zaznamovati le eno Neptunovo luno, ki je oddaljena od njega za 14.7 njegovih polmerov in ga obleti, tudi narobe, v 5 dneh, 21 urah in 3 minutah. Brez dvoma ima Neptun še več lun, jih pa vsled ogromne oddaljenosti in male velikosti do danes še z najfinjšimi aparati nismo mogli odkriti. Če se za Neptunom nahaja še kak planet, bo odkrila morda bodočnost.

Anekdote.

Planist Kalkrenner je visoko cenil čenico »von« (plemeniti), ki je stala pred njegovim imenom, in se je ob slednji priliki šopril z njo.

»Ali veste,« je dejal nekega dne svojemu znancu, da sega plemstvo moje roduvine do Križarskih vojn? Eden mojih prednikov je spremljal cesarja Rdečebračarja.

»Na klavirju?« je vprašal sobesednik.

Rameau (1683—1764), skladatelj »Kastora in Poluksa«, je bil nekdan na posetu pri lepi gospe. Nenadoma pa vstane s sedeža, popade psička kastorčka, ki ga je gospa držala v naročju, ter ga naglo zažene skozi okno. Gospodinja pa vs

Ljudska visoka šola.

Predavanje »Cerkve v luči prava in etike«, ki ga je imel univ. prof. R. Kušej v nedeljo na Ljudski visoki šoli, nam je prineslo jasnejšo sliko o pravni pojmovanosti številnih bojev, ki so se vršili v teku zgodovine med katoliško cerkvijo in posameznimi državami, in pravnih odnosov, ki vladajo med temi kulturnimi organizacijami že danes.

Ko se je nahajalo rimsko cesarstvo na višku svoje moči in sive, stopilo je v življenje mlado krepko in enotno krščanstvo s svojim pravnim redom. Polagoma se je pričelo širiti na vse strani z ustanavljanjem krščanskih občin in šol. Po njegovih načelih so začeli živeti prvi Kristjani in ne oziirajo se na državne zakone, zatekali so se v medsebojnih spornih zadevah k svojemu škofu, da razsodi. Državne oblasti so morale trpeti ta pojav s potrebno opreznostjo. Šal so državni zakoni rimskega imperija bili obenem v toliko tudi verskega značaja, v kolikor je veljala avtohtona paganska vera kot državna konfesijska in v kolikor je bil vsakokratni vladar rimske države obenem tudi najvišji duhovnik paganov. Jasnje je, da so morali iz te dvojnosti pravnega reda preiti ali slei nastati ostri konflikti med državo in cerkvijo. Preganjanje kristjanov za časa rimskih cesarjev se ni vršilo v prvi vrsti iz gole mržnje, marveč radi tega, ker

so se kristjani postavili izven državnega pravnega reda. Odklonili so češčenje paganskih bogov rekoč: »Naše kraljestvo ni vaše kraljestvo. Naš cesar je Jezus.« S tem so podminili ves tedanji državni stroj. Srdita borba, ki se je pričela med pagani in kristjani, je končala z zmago katoliške cerkve.

Konstantin Veliki je videl v krščanstvu krepko silo, ki jo je treba upoštevati. Kot premeten državnik je izdal l. 313 po Kr. milanski edikt, po katerem se prizna krščanstvu enakopravnost s paganstvom. Slednje se je nahajalo že v štadiju razpadanja in krščanstvu vzhodne polovice rimskega imperija ni bilo težko, se iznebiti tega bolehnega tekmeca, in se proglasiti za državno vero.

Kakor se prej paganske državne oblasti preganjale kristjane, tako je pričela sedaj država s preganjanjem paganov v lastnem interesu in v interesu nove državne vere. Vladarji vzhodnega rimskega cesarstva se s tem niso nikakor zadovoljili, marveč so polagoma uveljavljali načelo, da se ima cerkev podrediti državni oblasti in ji služiti kot državna institucija. Iz tega posvetnega stremeljenja se je razvil bizantinski sistem ali takomenenvar cezaropapizem, čigar bistvo obstoji v tem, da nastopa posvetni vladar obenem kot vrhovni poglavar cerkve. Enak pojav imeli smo še nedavno v carski Rusiji, kjer je načeloval pravoslav-

ni cerkvi car. Temu ob strani je stal kot izvršilni cerkveni organ pravoslavni sinod.

Povsem drugačne prilike pa so vladale na zapadu. Sveže barbarske čete so vdrlje v Italijo in zlomile mogočno rimsko zapadno državo. Rim, v katerem je imel papež svojo stolico, je pričel kot ostanek o nekdanji rimski sili. Kot najbolj razvito mesto je tvoril še vedno osrednjo točko zapadnega kulturnega življenja. Medtem ko so se uveljavljale na vzhodu partikularistične težnje v cerkvenem delovanju, se je odločila zapadna cerkev v Rimu za centralistično vodstvo cerkvenega življenja širom sveta. Sprito neposredne bližine germanskih plemen je prišla v stik s germanskim pravnim pojmovanjem, ki se je razlikovalo od cerkvenega pravnega pojmovanja po svojem ovladnem individualizmu. Bilo je takrat v Nemčiji nekaj vsakdanjega, da so posamezni mogočnejši smatrali samostane in cerkve na lastnem teritoriju kot zasebno last. Proti temu škodljivemu germanskemu pravnemu vplivu je nastopila brezobzirna rimska cerkev in med nemškimi vladarji in Rimom je prišel boj, ki ga poznamo iz srednjeveške zgodovine pod imenom investiturni boj. V večini sporih s posvetnimi vladarji je šla cerkev še korak naprej in je zahtevala zase primat v vseh javnih zadevah, sklicujoč se na svoje nauke, da zasleduje onostranske cilje, ki morajo biti slehernemu višji kot tuzemsko življenje. Iz teh principov je črpala

svoje sile papeška avtoriteta v srednjem veku.

V to dobo spadajo najglavnejši cerkveni zakoni, ki jih je ustvarila cerkvena oblast in kateri vežejo danes nad petsto milijonov katolikov. Ti zakoni, vsebovani v cerkvenem zakoniku, so izredne kulturne važnosti, kajti služili so za vzor vsem kasnejšim posvetnim zakonikom, ki tvorijo današnji pravni red. Cerkev pravnega reda, kateri obstoji, čeravno v omejenem obsegu, še danes, ni mogla ovreči ne reformacija, ne prosvetljena doba ne francoska revolucija.

V naši javnosti se danes mnogo razpravlja o verskem pouku. To zadevo, ki je sicer pedagoškoetične značaja, si moramo, če hočemo priti do jasnosti, ogledati s pravnega stališča. Izza prosvetljene dobe zastopa država načelo, da je sama poklicana reševati javna vprašanja, tičočja se lastnih državljanov, Cerkev pa se ravna po Kristusovih naukih in zahteva zase svobodno ustanavljanje šol, nadziranje istih in krščansko vzgojo. Ustanavljanje šol spada že itak, kakor nas uči zgodovina, v delokrog cerkve. Naša država, ki hoče mirnega sožitja s cerkvijo, sklepa z Vatikanom konkordat, da se cerkev ne bo odrekla pravilnega gledanja na svet in verouka v šoli, je razumljivo. Če se doseže sporazum med našo vlado in Vatikanom, bo seveda sklenjen v smislu cerkve, in eventualno naredbe, po kateri podučuje učitelj-laik verouk v šoli,

se avtomatično razveljavilo. Če pa ne pride do konkordata, se moramo v tej zadevi ravnati po ustavi čl. 16. odstavek 7., ki veli: »Verski pouk se daje po želji roditeljev, odnosno varuhov, ločeno po veroizpovedanih in v soglasju z njihovimi verskimi načeli.« — Iz tega vidimo, kdo ima pravico določati veroučitelja. Potrebno je torej pooblaščenje učitelja s strani verskih organizacij. V Srbiji so n. pr. učili verouk učitelji. To je bilo upravičeno v smislu pravoslavne vere, ki je bila državna vera. Te pravice po ustavi pa nima več, kajti v Jugoslaviji so vse vere proglašene kot enakopravne, v kolikor ustrezajo zakonitim določilom. Zato, da podučuj učitelj-laik verouk, je potemtakem protustavna, kajti ta pravica pripada konfesijam, ne glede na to, če se je poslužuje ali ne.

Kako je s težnjami za ujedinenje pravoslavne in rimsko-katoliške cerkve? Med obema cerkvama ni naučnih razlik, pač pa vladajo pravni pomisleki. Pravoslavna cerkev ne bi mogla zlahka prenašati primata rimske cerkve in to je naravno, kajti vzhod je bil od vedno partikularističen v cerkvenih zadevah. Katere koristi bi imelo od takega zjedinenja? Sovanstvo, ki je sprva propadalo zapada poklicano, da ustvari novo svetovno kulturo? Na to vprašanje se da različno odgovoriti; najbolje pa bi odgovoril dejanski razvoj, ki bi sledil ureditvi uveljavljenih stremeljenj.

Henry Murger

48

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

Rudolf in Marcel sta šla skupaj stanovat; ustvarila sta si vsak svoj idol, ki mu nista vedela prav imena. Včasih se jima je pripetilo, da sta govorila eden o gospodični Musette, drugi o Mimi; tedaj sta imela dovolj za ves večer. Spominjala sta se svojega prejšnjega življenja in Musettinih pesmi in Miminih pesmi in belih noči in lenih juter in obedov v sanjah. V teh pogovorih o spominih so jima odmevale druga za drugo vse one minule urice; na vse zadnje sta si navadno rekla, da sta še srečna, ker sta skupaj, ker z nogami na kozlu in kadeč pipo drezata v goreče glavne, da poznata drug drugega, kar jima je pretveza za čebljanje, da si povesta sama sebi prav na glas, kar sta si govorila prav tiho, kadar sta bila sama: da sta zelo ljubila ti bitji, ki sta izginili in odnesli kos njune mladosti in da ju mogoče še ljubita.

Ko je šel Marcel nekega večera čez boulevard, je zapazil nekaj korakov pred seboj mlado damo, ki je izstopajoč iz voza pokazala kos bele nogavice, v kateri je tičala noga izredno pravilne oblike; voznik sam je požiral z očmi to dražestno napitnino.

»Za vruga.« je dejal Marcel, »to je pa lepa noga; tej bi pa rad ponudil roko; pogledimo malo... kako jo bom nagovoril? Ze vem... to je nekaj zelo novega.«

»Oprostite, madame.« je rekel in stopil k nepoznanki, ki ji v začetku ni mogel videti v obraz, niste slučajno našli močnega roba?«

»Da, gospod.« je odgovorila mlada žena; »nate ga.« In dala je Marcelu v roko robec, ki ga je držal v roki.

Tu se je umetnik zvalil v prepad začudenja. Toda naenkrat ga je smeh, ki mu je bušil naravnost v obraz, spravil zopet k zavesti; v tej veselji fanfari je spoznal svojo staro ljubico.

Bila je gospodična Musette.

»Oh!« je vzkliknila, »to je gospod Marcel. ki se lovi za pustolovčinami. Kako se ti zdi ta, a? Je prav vesela.«

»Ze gre,« je odgovoril Marcel.

»Kam greš tako pozno v ta del mesta?« je vprašala Musette.

»Grem tu notri.« je dejal umetnik in pokazal majhno gledališče, v katerega je imel prost dostop.

»Iz ljubezni do umetnosti?«

»Ne, iz ljubezni do Lavre. Glej ga,« je pomislil Marcel, »to je besedna igra, prodal jo bom Collineu; on jih zbira.«

»Kdo je Lavra?« je nadaljevala Musette in v njenih pogledih je mrgolelo vprašanje.

Marcel je nadaljeval svojo slabo šalo.

»To je stvar domišljije, ki ga zadržujem in ki igra naivne vloge v tem majhnem gledališču.« Pri tem si je mečkal z roko namiljeno zavrtnico.

»Nocoj ste zelo duhoviti.« je rekla Musette.

»In vi zelo radovedni.« je dejal Marcel.

»Govorite vendar bolj tiho, vsak naju sliši: imeli naju bodo za zaljubljenca, ki se pripravata.«

»Ne bi se nama to prvič pripetilo,« je dejal Marcel.

Musette je smatrala te besede za izzivanje in je urno odgovorila:

»In mogoče tudi ne bo zadnjič, kaj?«

Beseda je bila lasna; zaživžgala je kot krogla Marcelu na uho.

»Svetlo nebo.« je rekel in pogledal na zvezde.

»Ti si priča, da nisem jaz prvi streljal. Hitro moj oklep!«

Od tega trenutka sta bila v ognju.

Šlo je le za to, da najdeta primerno vez, ki bi spojila ti dve fantaziji, ki sta se s toliko živahnostjo zbudili.

Ko sta šla, je Musette gledala Marcela in Marcel je gledal Musette. Nista si govorila; toda njiju čili, ta pooblaščenca srca, so se večkrat srečale. Čez pet minut diplomacije je ta kongres pogledov tiho uredil zadevo. Treba jo je bilo le še ratificirati.

Prekinjeni razgovor se je zopet razvzojval.

»Povej mi odkrito,« je rekla Musette Marcelu, »kam si hotel pravkar iti?«

»Povedal sem ti, da sem hotel obiskati Lavro.«

»Je lepa?«

»Njena usta se vedno smehljajo.«

»To je znano.« je rekla Musette.

»A ti,« je dejal Marcel, »odkod si prišla na perotih te kočije?«

»Spremila sem na železnico Alexisa, ki hoče obiskati svojo družino.«

»Kakšen človek je ta Alexis?«

Sedaj je Musette v zapeljivih barvah narisala svojega sedanjega ljubimca. Sprehajaje se sta

Marcel in Musette tako nadaljevala po boulevardu to komedijo vračajoče se ljubezni. Z isto navadnostjo, sedaj nežno, sedaj šalljivo, sta ponavljala kitico za kitico ono nesmrtno odo, v kateri Horac in Lidija proslavlja čare svoje nove ljubezni. Ko sta prišla na vogal neke ceste, se je pojavila precel močna patrula.

Musette se je naredila nekoliko prestrašeno, se krčevito privila Marcelu pod roko in mu rekla:

»Oh, moj Bog, pogled vendar, tu prihajajo čete, še revolucija bo. Rešiva se, strašansko se bojim,«

Vabilo

na

44. občni zbor Kmetske posojilnice

Ljubljanske okolice, reg. zadr. z neom. zavezo v Ljubljani

ki se ho vršil

dne 12. marca 1924 ob 3. uri popoldne v sejni dvorani posojilnice v Ljubljani, Dunajska cesta šte. 18.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo ravnateljstva.
3. Revizijsko poročilo.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Odobritev letnega računa.
6. Razdelitev dobička.
7. Volitev predsednika, podpredsednika in treh članov načelstva.
8. Volitev treh članov nadzorstva.
9. Predlogi združnikov.

V Ljubljani, dne 25. februarja 1924.

Velika zaloga vsega elektrotehničnega materijala

motorjev, svetilnih teles, gradnje elektrarn, instalacije

elektrotehnično podjetje

Leopold Tratnik, Ljubljana

Na drobno! Sv. Petra cesta št. 25. Na debelo!

Št. 4758/ref. IX.

Razpis.

Mestna pristava potrebuje za svoje režijske konje za sedaj približno 3 vagonne dobrih, suhih, zdravih pšeničnih otrobov.

Dobaviti bo iste sukcesivno po pol vagona mesečno, ker vsled pomanjkanja prostora ni mogoče cele množine varno vskladiščiti.

Tozadavne ponudbe je nasloviti na mestni stavbni urad, do 1. marca 1924.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 23. februarja 1924.

„Vesna“ Brata Pohlin i. dr.
tvornica vlasnic, kljukic, rince
za čevlje, kovinskih gumbov
i. t. d.

Ljubljana I. poštni predal št. 126.

Sprejema vse naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo.
Zahvaljavajo se cenik. Pri večjih naročilih popust.

Premog

lep, črn, s 4500 kalorijami, prodaja iz svojega rudnika „Slovenska premogokopna družba“ z o. z. v Ljubljani, Wolfova ul. 1/I. po Din 300,- postaja Ormož, Din 350,- postaja Ljubljana in Din 400,- v Ljubljani na dom dostavljeno za 1000 kg.

Zbirka opernih in operetnih tekstov.

Izšli so sledeči zvezki:

1. Tajnost.
2. Jenufa.
3. Sevilski brivec.
4. Gorenjski slavček.
5. Mefistofeles.
6. Prodana nevesta.
7. Nižava.
8. Vrag in Katra.
9. Carostrelec.
10. Janko in Metka.
11. Zapečateni.
12. Tosca.
13. Aida.

Izdala in založila
„Zvezna tiskarna in knjigarna“
v Ljubljani, Wolfova ul. 1.
Vsak zvezek stane 4 Din.

MALI OGLASI

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para z davčino vred.

Gmotno slabejšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglasih!

Kupi se

večja množina vsakovrstnih steklenic od črnih — Ponudbe na uravno lista.

Mizarski poslovođa

oženjen, Jugoslovčan, s tujemsko prakso, dober risar, govori več jezikov. Iščo mesta za takoj ali s 1. aprilom. Cenj. ponudbe prositi na Mihajlovič, poslovno, Zagreb, Paromilinska c. 75.

Mlad gospod

želi znanja z mlado, veselo gospodično, osiroma vdovo. — Poznejša ženitev ni izključena. Ponudbe po možnosti s sliko pod šifro »Pomlad«, Krško, poštno ležeče.

Pozor!

Popoldne urejajem knjigovodstva. Ponudbe pod »Strokovnjak« na uravno lista.

Harmonika

štirivrstna, trvdice Lubas, glas G. C. F. B. je na prodaj pri Stefanu, Pot v Rožno dolino št. 84, Ljubljana.

Družabnik,

ki bo osebo sodeloval pri trgovskem podjetju, se išče. Ponudbe pod »Merkur« na Aloma Company, Ljubljana.

Nov trak

s telovnikom se zelo ugodno prod. — Naslov pove uprava lista.

ČERBUČEK in KORENJEVO SEME

kupujemo. Sever & Komp. — Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Karo

je varstvena znamka, priznana najboljših in najprejznajših čevljev. Dragotin Roglič, Maribor, Koroska c. 19, lastne delavnice in ročno delo.

Samostojen trgovec

s lastno trgovsko hišo želi znanja s gospodično, ki bi posedovala večji kapital za povečanje trgovine. Ponudbe je vpslati pod »Mirni dom 82« na uravno lista.

Gramofon

s 13 ploščami, pet slovenskih komadov, skoraj nov se ceno prod. — Ivan Kurjak, misar, Hrastnik ob S.

Potnika

po Sloveniji dobro vpeljanega s plačo in dnevnici se sprejme. Ponudbe pod »Kavci« na Aloma Company, Ljubljana.

Kupim,

zamenjam, ocenjujem in prevažam v komisiji prodajo poštne znamke, star kovani denar, starine, in sicer posamezno in v zbirke. Osebito iščem znamke na plamih iz trgovske korespondence ter aktov (1850—74) Nuber, Ljubljana, Gosposvetska c. 4, II. nadst.

Grafologične

karakterne skice izdeluje na strogo moderno snemstveni podlagi pismoslovec Vorič, Maribor, Slomškov trg 16. Vpošlje se naj lastno ročno pisano pismo in Din 26. ev. znamke. Pojavnika daje trafika Sever, Selenburgova ulica.

Mlad gospod

želi znanja v svrhu ženitve z mlado gospodično ali vdovo brez otrok, staro 25—30 let. Premoženje posranksa stvar. Sam v stalni državni službi. Ozira se le na resne ponudbe s sliko, ki se na željo vrne. Tajnost zadržana. Ponudbe pod šifro »Rudeči nagelj 140« na uravno lista.

Akademsko

izobražen, ločen, iščem partijo. Ponudbe pod »Novo življenje« na uravno lista.

Upravitelja pisarne

po možnosti s pravno izobrazbo, ki ima tudi organizatorične sposobnosti, iščem proti primerni mesečni plači. Ponudbe naj se pošljejo na uravno lista pod »Upravitelj«. Reflektanti bodo morali pri upravi »Nar. Dnevnik« odgovoriti na nekatera strogo diskretna vprašanja.

Prazno sobico

v okolici trga Tabor išče mirna gospodična, ki je celi dan odneta in ki bi bila pripravljena dati kot protiuslugo šivalni stroj na razpolago. Cenjene ponudbe pod »Mirna« na uravno lista.

Mladenit

ta čas bolničar, več v vseh bolniških poslih, marljiv in pošten, išče primerne službe. Gre tudi kot sluga, vratar oziroma kaj aličnega. — Ponudbe prositi pod »Marljivost«, Krško, poštno ležeče.

Korespondentinja

s znanjem italijanskega, nemškega in slovenskega jezika ter strojeplja išče službe za popoldanske ure. Cenj. dopisni se pošljejo upravi pod šifro »Korespondenca«.

Dva vagona mrv,

suhe, lepe, zelene, poljudno množino prod. za ceno po dogovoru takoj Franc Ribnikar, mesar, Hrastnik ob Savi.

Veleposestvo, 100 orolov,

zda 5,000,000 K s grajščino. Vila, stanovanje.

Posestva s inventarjem, žilvino, grajščino ali vilo.

Gostilna z ali brez posestva.

Trgovske in stanovanjske hiše.

Žaga s mlinom ter posestvo.

Pekarija s hišo, dobro mesto, prodaja rešitena pi-sarna Zagoraki, Maribor, Barvarska ul. 8.

Mail oglasi imajo uspeh 11